

Kmetijski list

Glasi „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.
Naročnina:
 celoletno K 25.—
 polletno „ 13.—
 Posamezna številka „ 1.—

**Kmet, pomagaj si sam,
 in svoje stališče v državi
 uravnaj si sam!**

Inserati:
 1 mm inseratnega stolpca stane za:
 male oglase K 1.—
 uradne razglase „ 1:50
 reklame „ 2.—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 9 (nasproti dvorca).

Naš program.

Program pomeni načrt strankinega dela. Naš program je jasen, odkrit, brez ponaredbe. Hočemo organizacijo, ki obvaruj kmetu prosto, svobodno zemljo, katere bodi neodvisen, samostojen gospodar. To pa more storiti stranka le, če si ustvari politično moč, ki more sama odločati o svoji usodi pri upravi države. Hočemo tako organizacijo, ki naj prepreči diktat (ukaz) organiziranega tovarniškega delavstva v zmislu komunizma. Hočemo podeželsko stranko, neodvisno od mestnih ukazov in spletk. Med nami živeče sloje hočemo braniti in ščititi. Na kmetih zaposleno delavstvo, t. j. najemnike, vinarje, obrtnike in druge, katerih dobrobit je odvisna od splošnega blagostanja celokupnega kmetijstva, hočemo ščititi. Vpoštevati jih hočemo kot enakopravne in enakoveljavne stanovalec dežele v družini in družbi. Za starost in nezgode hočemo penzijsko zavarovanje malih kmetov, kočarjev, najemnikov, vinarjev, vseh kmetijskih delavcev in prav tako hlapcev in deklet. Vsakogar spoštujemo po vrednosti in ne po stanu. Vsakdo naj nam toliko velja, kolikor dobrega stori za celokupno človeško družbo, bodisi najvišjega ali najnižjega stanu. Po tem merilu hočemo ceniti tudi naše duševne delavce: učitelje, duhovne in uradnike. Ne naslov in stan, ampak uspešno delo za dobrobit celokupne družbe naj povzdigne človeka do spoštovanja!

Naskok na zborovalno svobodo.

Okrajno glavarstvo v Ljubljani je poslalo vodstvom političnih strank pod št. 19.091 in naslovom „Zadeva:

Shodi pod milim nebom“ to-le okrožnico:

Ker so se pričeli pred bližajočimi se volitvami za ustavotvorno skupščino prirejati politični shodi, se tajništvo vabi, da *takoj* obvesti svoje pokrajinske odbore, da za prirejanje takih shodov v zaprtih prostorih ni potrebno posebno dovoljenje političnega oblastva, pač pa je vsak tak shod samo naznaniti okrajnemu glavarstvu z neokolkovano vlogo. Za shode pod milim nebom pa je potrebno posebno dovoljenje. Vsled tega mora vsak pokrajinski odbor, ki namerava prirediti tak shod, prositi tako pravčasno za to dovoljenje, da dosepe prošnja najmanj tri dni pred nameranim shodom na sedež okrajnega glavarstva. Prošnjo je kolkovati s kolkom za 1 dinar in priložiti se ji mora še en kolek za 2 dinarja za rešitev. Na neokolkovane, ali nezadostno kolkovane, ali prepozno vložene prošnje se ne bo oziralo in se bo sklicatelj shoda brezobzirno naznanilo sodišču.

Okrajno glavarstvo
 Ljubljana,
 dne 2. oktobra 1920.

Golia s.r.

Izvrševalni odbor „Samostojne kmetijske stranke“ je sprejel v svoji seji dne 5. t. m. proti tej okrožnici sledeči protest:

Proti zahtevi, da se shodi in sestanki v zaprtih prostorih javljajo pismeno, najodločneje protestiramo. Za tako zahtevo ni mogoče najti nobenega zakonitega in ne praktičnega razloga. Okrožnica okrajnega glavarstva ne pove nič, koliko časa poprej naj bi se shod v zaprtih prostorih javil. V vsem tem vidimo dano možnost, da se prijava od ene ali druge politične struje zlorablja. Za-

kon o zborovalni svobodi z dne 26. januarja 1907., št. 18 avstr. drž. zak., poleg zakona z dne 15. novembra 1867., št. 135 avstr. drž. zak., nikjer ne predpisuje take prijave za shode v zaprtih prostorih in ne vemo, odkod si jemlje okrajno glavarstvo v Ljubljani ali morda njemu nadrejeno oblastvo pravico, da izdaja take odredbe.

Vlada naj izda odredbe, ki se krijejo s citiranimi zakonoma ali pa odredi dogovorno z državnim svetom drugače. Odredb okrajnega glavarstva v Ljubljani pa ni mogoče raztegniti na vso Slovenijo in še manj je mogoče ustreči želji, katere namen je tako nejasen, kakor ravno ta, da se naznanijo shodi v zaprtih prostorih.

Ker je potrebna jasnost v tem oziru, si dovoljuje načelnštvo „Samostojne kmetijske stranke“ prositi za nujno rešitev te zadeve.

Ta protest se je odposlal dne 6. t. m. poverjeništvu za notranje zadeve, ministrstvu unutrašnjih dela, državnemu svetu in predsedstvu deželne vlade za Slovenijo.

K temu pripominjamo, da veljajo glede shodov nastopne zakonske določbe:

Po § 4. shodnega zakona so shodi volilcev od dne razpisa volitev, kjer se ima govoriti z oziranjem na volitve — če niso pod milim nebom — popolnoma prosti. Ti shodi ne spadajo med določbe shodnega zakona. Za take shode n. pr. ne velja, da prihajajo nanje odposlanci političnega oblastva, ki jih tudi razpustiti ali sicer ovirati ne morejo.

Shod se lahko skliče: 1.) kot javen in vsakomur pristopen, 2.) kot javen, a omejen na somišljenike ene stranke, na člane kake organizacije, 3.) kot omejen le na vabljenе goste.

Od sklicatelja zavisi, če hoče, da se voli predsedstvo. Sklicatelj določi reditelje. On daje ukaze glede reda na zborovanju, če pa se je volil predsednik, jih daje ta. Kdor se upre sklicatelju, predsedniku ali rediteljem, zagreši prestop, za katerega ga glavarstvo kaznuje z globo do 200 kron.

Kdor se nepravilno udeleži zborovanja, ki je omejeno na vabljenе ali na določeno skupino volilcev, in ga vkljub pozivu ne zapusti, se kaznuje z globo do 200 kron.

Kdor pa prepreči zborovanje volilcev (bodisi javno ali ne) s tem, da vanj vdere, da izrine navzočne ali da se s silo upira formalnim zaukazom rediteljev, n. pr. da ima iti ven, se kaznuje od sodnije z zaporom od enega tedna do treh mesecev. Če pa se je to zgodilo po dogovoru več oseb, ga zadene strog zapor do šestih mesecev.

Po sklepu lista smo zvedeli, da je deželna vlada glede shodov odredila tako-le:

Shodi volilcev, ki se vrše samo zaradi dogovorov za volitve v ustavotvorno skupščino, se smejo prirediti brez predhodne prijave pri pristojnem političnem oblastvu, ako se ne vrše pod milim nebom.

Poziv vsem gg. kmetijskim inženjerjem in živinozdravnikom.

Jako značilno in samoumevno je, da ste se vi, vrlji kmetijski inteligenti, takoj ob ustanovitvi naše prepotrebne SKS. postavili kot en mož na našo stran. Ivalevredno ste umcvali, da spada kmetijski strokovnjak edino-le v kmetijsko stranko, dočim je

tudi naša SKS. Vašo važnost za njo dokumentirala v svojem programu s tem, da je odkrito vse kmetijske strokovnjake reklamirala in jih šedaj reklamira zase. Vi, vrlji naši somišljeniki, delujete tako v našem strankinem vodstvu kakor v krajevnih in okrajnih odborih s pravo vne- mo in popolnim razumevanjem naših teženj.

Nahajamo se pred glavno volilno borbo. Vi ste nam stali trdno kot skala ob strani od prvega početka in bili ste neomajni značaji, ko so Vas hoteli naši politični nasprotniki preganjati; mi upamo in se trdno zanašamo, da ostanete prav taki tudi v tem veledoločnem času.

Volilna borba se je pričela, vse stranke razmotrivajo o kandidatih. Svesti si svoje slovesne programatične obljube in dolžnosti, smo želeli kot samostojna kmetijska stranka, ki stremi za vsemu narodu koristno gospodarsko povzdigo, kandidirati kmete, obrtnike in našo kmetisko inteligenco, t. j. v prvi vrsti kmetijske inženjerje in živinozdravnike. Izvršilo pa se je lopovstvo. Zgodil se je škandal, nevredne kulturne države. Naši posili-poslanci, ki niso imeli od nikogar pooblastila, so odvzeli Vam vsem kot državnim uradnikom pasivno volilno pravico. Ako sprejme kdo mandat, izgubi službo in pokojnino — dotičnik mora torej svojo existenco zavreči. Zavedamo se, da se je zgodila največja krivica državnim uradnikom, ker se jih je s to določbo postavilo v vrste hudodelcev, ki tudi ne morejo biti izvoljeni. Naši poslanci bodo morali skrbeti, da se ta krivica odpravi.

Vas, svoje odlične sobojevnike, pozivljemo, da se daste stranki v znak protesta proti tej določbi na razpolago, da Vas kandidira v vrsti navadnih kot v vrsti takozvanih „kva-

Spomini iz bojev za Koroško leta 1919.

Slutili smo, da se nekaj pripravljaja. Bilo nas je vsak dan več in iz vseh krajev Kranjske, a največ iz vrhniške okolice; sami krepki kmetijski fantje, ki smo se znašli zopet v vojaški obleki pri I. vodu VI. čete. Poveljeval nam je nadporočnik Demšar, pristen Gorenjec. Ljubezen do rodne zemlje, do naše mlade domovine nam je dajala pogum, ki ga nismo črpali iz popivanja in razuzdanosti. V delu in v veselju nam je potekal vsled upa na zmago čas. Spoznali smo, da nam dolgoletna vojna ni mogla vzeti najlepšega veselja do dela in ljubezni do rodne zemlje in milega materinega jezika.

Kakor bi se nam odvalil težek kamen od srca, smo pričeli lažje dihati, ko so nam naši vrlji častniki prečitali manifest in ko so nam povedali, da gremo svoje koroške brate osvoboditi vsiljivega nemškega jarma. Iz prepolnih src je zaorila ob mali stari cerkvi Sv. Vida, ki so jo Nemci kratko pred tem oropali vsega kinča, mogočno in veličastno „Lepa naša domovina“. Še pozno v noč so se razlegali slovenski glasovi čez štajerske in koroške hribe. Drugi dan zarana smo nastopili pohod po br-

dih proti trgu Črni, ki leži v kotlini, dve uri oddaljen od štajersko-koroške meje. Naša četa ta dan še ni dospela v stik s sovražnikom, pač pa je prinesel dan 28. maja mnogo lavorik VII. četi. Pregnala je sovražnika, ki se je trdovratno upiral, ujela precej Nemcev ter jih mnogo ranila in usmrtila. Prav redki so bili tisti, ki se jim je posrečilo uteči hrabrim Janezom.

Od Črne smo z veliko naglico prodirali proti Sinči vasi in Dravi. Ker pa so bili vsi mostovi porušeni, morali smo se čez dva dni prepeljati v Dravograd, odkoder smo začeli zopet prodirati ob levem bregu Drave.

Rano v jutro 2. junija je dospela VI. četa preko Labuda ob Dravi do strmega Kasparsteina. Zavzela je položaj in čakala, kaj prinese prihodnji trenutek. Bili smo na vzhodnem pobočju hriba; približno v sredini hriba se je pričel gozd, ki se je raztezal vse do vrha. Ker nam je bilo zelo neljubo gledati v vrh in ker se vojak v nižini ne počuti dobro, če ve, da ga sovražnik od zgoraj lahko nadleguje, odločil se je nadporočnik, da preišče sam s štirimi možmi gozd in ugotovi, če je vrh hriba zaseden. Po enem izmed potov, ki so vodili proti vrhu, korakamo nadporočnik, trije fantje in jaz vedno višje. Malo pod vrhom, ko stopimo izza nekega

ovinka, zagledamo pred seboj za drevesi v razdalji kakih 30 korakov čepice z nemškimi kokardami. Nemci so bili, ko so nas zagledali tik pred sabo, tako presenečeni, da smo imeli dovolj časa poskriti se za drevesi. Potem pa se je vsula na nas prava toča krogel, ki pa k sreči niso bile ravno najboljše namerjene. Preostalo nam ni nič drugega, kakor da smo se splazili zopet počasi nizdolu. Ker bi sovražnik lahko oviral naše desne čete, ki so prodirale proti vrhu Kasparsteina, napadli so ga prvi vod, del drugega in strojnice pod poveljništvom našega nadporočnika, in sicer z južne in vzhodne strani. Brzo in tiho smo se pomikali od drevesa do drevesa. Ze skoro ob vrhu nas je sovražnik opazil in nas pozdravil s svinčenkami. Z dreves so padale na nas odstreljene vejice in odstreljeno listje, pokalo in prasketalo je, kot bi čarovnice imele tu svoj ples. Oglasile so se tudi naše puške in strojnice in pokazale Nemcem, da Slovenci še živimo. Polagoma smo se pomikali vedno višje.

Zalibog nas Nemci niso čakali, temveč so nam pokazali pete. Ujeli smo štiri in našli enega mrtvega. V naših vrstah je padel drag nam tovariš Zupan, zdrav in močan kmetijski fant iz Bohinja. Krogla mu je prebila čelado, šla skozi črepinjo in izstopila na drugi strani čelade, ker je bila iz-

streljena iz neposrednje bližine. Bodi dragemu tovarišu lahka koroška zemljica!

Vsled hrabrega ponašanja pred sovražnikom so bili pohvaljeni: dva Lenarčiča in dva Jerine, doma pri Vrtniki, Potočnik, Šink, Tavčar in Plevel, vsi štirje Gorenjci. Nato smo nemoteno napredovali preko Velikoveca do vasi Penk med Dravo in cesto Velikovec-Celovec. Pred nami se je vgnezdil sovražnik pri gostilni Rak ob cesti in južno od ceste na nekem s sunrečjem poraslem hribu. Popoldne je začelo deževati in lilo je vso noč neprestano. Sempatja je razsvetlila na sovražnikovi strani teren svetilna raketa. Drugi dan pa se je zjutraj nenadoma zjasnilo in nastalo je najlepše vreme. Okoli osmih nas je zbral naš nadporočnik okoli sebe in vprašal, kdo izmed nas gre z njim prostovoljno poizvedovat o sovražniku. Takoj nas je bilo 12 pripravljenih. Ko nam je dal nalogo, smo odkorakali oprezno med žitom in travo proti gostilni in gričevju južno od gostilne. Bili smo že prav blizu, ko nas je začel sovražnik naenkrat obdelovati iz treh strojnic in nekaj minut nato tudi s topovi. K sreči je raslo na polju pred gostilno žito, da smo se mogli vanj skriti. Videl sem tudi, kako so Nemci zasedli vso črto. Kakor bi na to čakale, so začele srbske bitnice, ki

so bile postavljene tik za četami, obdelovati gostilniška poslopja in južni hrib. Razbijale so po nemških bučah, da se nam je srce smejalo. Ležal sem pred malim hribčkom, približno 200 korakov od gostilne, v travi. Premakniti se nisem smel ne naprej ne nazaj, ker bi me Svaba vzel lahko na muho. Dobil sem od nadporočnika povelje, da čakam nadaljnjih ukazov. Krogle so padale okrog mene in me motile kot sitne ose, ko sem se poizkušal malo zakopati. Ko sem tako vztrajal kako uro, zapazim nadporočnika z nekoliko možmi plaziti se po žitu proti mali hišici ob cesti, odkoder so se nato spustili v polnem teku proti gostilni. Sovražnik je naenkrat umolknil in zbežal. Pustiti nam je moral nekaj materiala in orožja. Sledili smo mu tako hitro, da smo dospeli še pred večerom do Krke, kjer nam je oviral prehod oklopni avto z malo posadko, ki se je pa moral tudi kmalu umakniti. Neposredno na to smo razstrelili most.

Drugi dan popoldne smo prekorčili Krko in zvečer okoli enindvajsetih je dospela VI. četa h Gospe Sveti. Zapeli smo pred cerkvijo v tihni noči „Lepa naša domovina“ in „Hej Slovenci“, nakar so prihiteli ginjeni prebivalci k nam se zahvaljevat. Bila je prijetna noč, ki nam je poplačala vse prestane muke in napore.

ificiranih". Pokažimo že s svojo kandidatno listo jasno, da se bomo borili tako proti tej kakor tudi proti vsaki drugi krivici! Tovariši kmetijski strokovnjaki, naprej in krepko v boj za Staro Pravdo, ki je eksistenčni boj za Vas in nas!

Josip Drofenik.

Našim veleposestnikom!

Veleposestva so pri nas po večini last Nemcev, oziroma nemurjev, kateri so ob času Habsburžanov nad ljudstvom vladali. Po razsulu Avstrije je prenehala ta nadvlada veleposestnikov nad revnim kmetijskim ljudstvom.

Vse gorje in vse trpljenje ljudstva je izvenelo med vojno v zahtevi po odpravi veleposestev, oziroma po ureditvi agrarne reforme. Na tem polju se ni tekmovalo dve leti po prevratu ničesar uredilo, čeprav se o tej zadevi mnogo govori in piše.

Da so imeli veleposestniki svoje zastopnike v avstrijskem državnem zboru, to je skoro vsakemu znano. V naši demokratični državi ni temu več tako, kar je tudi vzrok, zakaj iščejo naši veleposestniki zavetje pri stranki, ki jim je načeloma najbližja. Vse stranke agitirajo s tem, da se veleposestva razdelje med revne kmete, samo SLS. o tej stvari molči, oziroma ona se boji agrarne reforme. Vsaj vemo, da se je ta stranka v Beogradu zavzela za to, da bi se turškim begom v Bosni zemlja vrnila in da bi jim revni kmetje morali plačevati visoko najemnino. Pri nas se SLS. boji agrarne reforme zategadelj, ker bi bili po njej prizadejni razni samostani ter razna cerkvena posestva kakor tudi posestva kapituljev in škofov. Ker to naši veleposestniki dobro vedo, zato se oklepa SLS., misleč si, da, če zmaga SLS., se gotovo ne bo izvedla agrarna reforma. Čudno se nam zdi, da se zavzema „Kmetjska zveza“ za razdelitev veleposestev, čeprav dobro ve, da kot privesek SLS. nikakor ne bo s svojimi zahtevami prodrla. Zahteva pa razdelitev vendarle, da slepi s tem nerazodno ljudstvo, ki naj ostane še nadalje v njenih organizacijah.

Ti, kmetjsko ljudstvo, pa vedi, da agrarne reforme nihče drugi ne bo izvedel, kakor le „Samostojna kmetijska stranka“!

Sedaj pa poglejmo, kakšno vlogo igrajo veleposestniki v socialnem oziru napram svojim uslužbencem. Uslužbenci niso nikjer tako slabo plačani, kakor ravno pri veleposestnikih, posebno oni nižjih kategorij. Na neki graščini na Dolenjskem upravlja nad gospodarstvom vodstvo vse gospodarstvo zvesto in neumorno že 33 let kot prvi človek. Naš pri- staš, za tako plačilo v denarju, kakor v minulih časih. Da si za tistih par sto kronic, ki jih dobi na leto, ne more kupiti niti poštenih čevljev, je jasno.

Sedaj pa se je zgodilo, da je dotičnik bil izvoljen za predsednika strokovne organizacije na napredni podlagi. To dejstvo je postalo trn v očeh tamošnjega župnika, kateri je pisal graščinski gospodi, naj dotičnega uslužbenca malo pobeza. Seveda kaže ta gospoda kot zvesta pristašinja klerikalizma svojo moč s šikaniranjem, preziranjem itd. Da bi pa skrbelo, kako bo z njenim uslužben- cem na starost, za to se seveda niti ne zmeni.

Imamo zakon glede zavarovanja zasebnih nameštencev in njih pokojnin. Vsak zasebni uslužbenec ima pravico biti zavarovan. Pojasnila daje pokojninski zavod zasebnih nameštencev v Ljubljani. Kdor še ni zavarovan, ga mora gospodar zavarovati za čas od dne 1. januarja 1909. dalje.

Ako misli kak veleposestniški uslužbenec, da bo prišel vsled razdelitve veleposestev ob kruh, se zelo moti. Agrarna reforma se izvede tako, da dobe zemljo v prvi vrsti veleposestniški uslužbenci, potem pa kmetie. Na ta način bodo sedanji uslužbenci lastniki zemlje, svoji gospodarji, ne pa sužnji milostive gospode.

Naši veleposestniki naj vedo, da se jim bo boljše godilo, ako se bodo mo demokratizirali in imeli nekoliko več čuta pravičnosti do kmetjskega ljudstva. Vedite, da je odvisec vaš uspeh od naše dobre volje. Ako

bi enkrat začeli mi vas tako prezirati, kakor ste vi nas prezirali, ne bi vam vsa veleposestva prav nič koristila. Ako bi mi vaših njiv ne obdelovali in najemnine ne plačevali, bi morali vi lakote umreti.

V današnji dobi, ko se je treba boriti za obstanek, se moramo požrtvovalno medsebojno podpirati, ker le tako se bo dalo složno in v miru živeti.

Ker so socialna pravičnost, varstvo lastnine in demokratizem načela „Samostojne kmetijske stranke“, zato napravite veleposestniki pametno in dobro, če volite kot velekmetje z nami malimi kmeti.

Agrarec.

Resna beseda Belokranjcem.

V Belokrajini se je letos spomladi osnovala neka čudna politična stranka, ki si je nadela ime „Stanovska organizacija nižjih slojev“. Njeno geslo: „Živelo prijateljstvo, proč s sovraštvom!“ je sicer lepo, delovanje te stranke je baš nasprotno njenemu geslu, kajti stranka dela le zrago in neslogo med kmeti. Strankin program veli: „Namen organizacije je, da priprosto ljudstvo samo iz svoje srede izbira kandidate (poslance) za vse zastopce, ki se naših koristi tičejo“. Torej program te stranke obstoji samo v tem, da izbira poslance, kar je menda tudi edina želja strankinoga ustanovitelja, ki je, kakor kaže, močno častihlepen mož. V razlagi programa pravi dalje, da vlečejo sedaj razni poglavarji ljudstvo na tri strani: v „Kmetjsko zvezo“, v „Samostojno kmetijsko stranko“ in v „Kmetjsko-delavsko zvezo“, on pa da hoče vse to zediniti v novi, torej četrti stranki, ki bo vlekla preprosto ljudstvo še na četrto stran. Stranka naj ne bo ne socialistična, ne klerikalna, ne komunistična, ne kmetjska, ampak le „stranka nižjih slojev“. Kdo spada v to stranko, pa se ne da nikjer razvideti. Poleg kmeta menda samo še cigani, ker vse druge stanove stranka odbija.

Ali ni to budalost? Belokrajina je kmetjska dežela. Kmetje tvorijo v Belokrajini 95 odstotkov vsega prebivalstva; od teh 95 odstotkov pa je najmanj 90 odstotkov malih kmetov, ki se gotovo ne prištevajo „višjim slojem“, katere g. Šercelj tako črti. Zakaj tedaj združba delati in kmetjsko ljudstvo še bolj cepiti na tako neumne in nepotrebne organizacije, kot je ravno „Stanovska organizacija nižjih slojev“. Ali ni namen „Samostojne kmetijske stranke“, da združi vse kmetjsko ljudstvo v eni samostojni kmetijski organizaciji, v kateri naj ima prvo besedo kmet sam? Ali je potem prav, da pride g. Šercelj s svojo stranico in poizkuša slovo v kmetjskih vrstah motiti? Kak namen ima to? Drugega gotovo ne, kakor da zibanje za gospodarsko in politično osamosvojitve kmetjskega stanu oslabi. Kdo je za to g. Šercelja najel? Prijatelj kmetjskega stanu gotovo ne, ampak tisti ljudje, katere boli, da se hoče kmet otresti vseh tujih vplivov in postati samostojen gospodar v svoji hiši.

Belokranjeci, možje odprtih glav, ne pustite se motiti po tako nezmi- selnih geslih in oklenite se svoje „Samostojne kmetijske stranke“, ker le v tej stranki je vaše mesto, nikakor pa ne v „Stanovski organizaciji nižjih slojev“.

Gospod Šercelj pravi v razlagi svojega programa dalje: „Naša upravičena zahteva je, da dobimo poslance iz našega stanu, takozvani višji stanovi pa iz svojega (n. pr. uradniki uradnika, duhovniki duhovnika, učitelji učitelja, železničarji železničarja itd.)“. Gospod Šercelj! Vam se pojmi gotovo malo mešajo. Ali so „nižji sloji“ kak stan? Kmetjski, obrtniški in kmetjsko-delavski stanovi, ki tvorijo na deželi gotovo večino, so danes že združeni v „Samostojni kmetijski stranki“. Ali niso to nižji sloji? Ali so naši kmetje kaki bogataši? Čemu je treba potem vaše nove strančice? Kdo vas je najel, da delate združbe in zmešnjave v kmetjskih vrstah?

Kmetjsko ljudstvo belokranjsko si bo gotovo izbralo potem krajevnih organizacij „Samostojne kmetijske stranke“ iz svojih vrst in po svoji želji moža, ki bo zastopal njegove koristi in potrebe v državnem zboru, za kar pa ne potrebuje ne vašega „programa“ in ne vaše strančice.

Belokrajina šteje 24.000 prebivalcev. Ako bi bili vsi možje zmešani po Šerceljevih idejah — toda, hvala Bogu, niso — bi ne spravili niti omega poslance skupaj, ker odpade v zmislu volilnega zakona šele na 30.000 prebivalcev en poslanec. Drugod pa se ljudem o Šerceljevi „stranki“ niti ne sanja. Iz tega se vidi, da ima kandidat, ki naj zastopa Belokrajino, le tedaj upanje na izvolitev, ako ga postavi na volilno listo stranka, ki je razširjena po vsem volilnem okrožju. Neše volilno okrožje obseva svo bivšo Kranjsko in še en del bivše Koroške. In čista stanovska kmetjska stranka, organizirana po vsem tem okrožju, je „Samostojna kmetijska stranka“. Ako se Belokranjci oklenejo te stranke, potem dobe svojega kmetjskega zastopnika v državnem zboru. Če bodo pa svoje glasove cepili po Šerceljevem receptu, bo to le njima samim na škodo, ker na ta način ne bodo dobili svojega zastopnika. Zato vidimo, da Šercelj s svojo stranico vli vedoma, ali ne vedoma, ali namenoma poizkuša oslabiti ravno kmetjske vrste, kajti uradniki i. dr. gotovo ne bodo nasedli na njegove limanice, ker se mora vsak razsoden človek njegovim naukom le smejeti.

Torej, Belokranjci, pamet! Po- slajte izročke fantazije ali pa plačne agitatorje, ki delujejo proti naši kmetjski sloji, tja, kamor spadajo, t. j. v norišnico. Ne pustite se motiti! Ostanite zvesti svojemu kmetjskemu stanu in svoji „Samostojni kmetijski stranki“! V boj za Staro pravdo, za kmetjsko neodvisnost in za kmetjsko samostojnost!

Kako rešimo važna socialna vprašanja?

Svetovna vojska je provzročila velikanski preobrat v socialnih in gospodarskih razmerah vseh držav, vsled česar prihaja velika borba med dvema svetovnjima življenjema: med kapitalizmom in med socializmom. Ena stran hoče obdržati dosedanji gospodarski red, druga stran pa hoče preobrat v socialistično družbo, povečini v socialistične republike sovjetov, kakor je n. pr. sedaj na Ruskem. Gotovo je, da so vzplameli za ta načela novi stanovski boji, ki so med vojsko nekoliko utihnili, da se sedaj ponovno še z večjo silo. Vsled tega bi lahko izbruhnila nova socialna vojska, ki bi bila še pogubonosnejša, kakor je bila ravnokar minula svetovna. Zato je treba pričeti to grozno svetovno socialno bolezen pravočasno zdraviti s podelitvijo socialne pravičnosti, da se zajezijo njene nadaljnje razširjevanje. K temu pa moramo pripomoči mi vsi, ramo ob rami, brez razlike stanov, od mesta do mesta, od vasi do vasi.

Ker popolnoma priznavamo, da so socialne reforme v naši družbi *neobhodno potrebne*, zato hočemo tudi z vso močjo na to delati, da se izvedejo, seveda ne na ta način, kakor hoče to dandanes radikalna večina socialistične stranke.

Človeška družba je glede naziranja za izvedbo socialnih reform razdeljena na dve skupini: na razumne in praktične ljudi, ki hočejo doseči mirnim putem izpolnitev socialne pravičnosti že pod današnjimi državnimi razmerami in pod današnjim gospodarskim redom, in na ono vrsto ljudi — na politične sanjače in zapeljivce — ki ljudskim množicam zatrjujejo, da je za to treba velikih revolucijskih preobratov, s katerimi naj bi se dosegel raj na zemlji.

Mi stojimo v taboru prvih! Ker ne pričakujemo ničesar od nasilnih svetovnih preobratov v megleni bodočnosti, zato svarimo pred njimi. Hočemo pa izboljšanje gospodarskih in družabnih razmer na podlagi že obstoječega družabnega reda, potem zakonodaje in lastne samopomoči. Hočemo tudi pravilno, pravno vzgojo tako bogatih, kakor revnih. Zlasti želimo, da začne ljudstvo prav pojmovati socialne pravičnosti. Naši nazori napram socialističnim zahtevam so ti-le: Ni treba odpraviti lastnine vseh proizvajajo- čih sredstev in zasebne lastnine, kakor to zahtevajo komunisti ali boljševiki, ker človeka le gotovost, da sme prostovoljno razpolagati s prihranjenimi pridelki svojega truda, vzpodbuja k temu, da bi pridelal kolikor mogoče veliko in kar najboljšega blaga. Povsem nepravilno pa je, da

bi vlekel kdo iz dela in bede drugih sam dobičke, da bi kdo izkoriščeval delo in marljivost drugih samo za svoje blagostanje. Tako ravnanje se mora preprečiti in treba bo bogataše primorati, da v prid revnejšim žrtvujejo del svojega premoženja na dobro gospodarske in socialne reforme. To se doseže lahko s pravično davčno reformo in z drugimi potrebnimi odredbami. Ni tedaj ravno treba, da bi bili delavci solastniki podjetij svojih delodajalcev, kakor hočejo to socialisti, ampak pravično je, da bi ti delavci poleg zaslužnega plačila bili deležni na podlagi prostovoljnega dogovora ali zakonske naredbe čistejšega dobička dotičnega podjetja. Vsem ljudem ni mogoče zajamčiti enakega blagostanja, kakor to hočejo socialisti, ker se ne da nikdar popolnoma odpraviti ljudske sebičnosti, ampak človekoljubje in pravost zahtevata, da se ljudstvu zajamčijo večje udobnosti življenja, preskrba za zdravje, za starost itd. Ljudstvo je treba privedi do spoznanja in do prepričanja, da so v gospodarskem in družabnem življenju razni stanovi in razredi kakor tudi posamezniki navezani drug na drugega in da je mesto boja treba medsebojnega spoštovanja in popustljivosti. Priznavamo popolnoma, da mora imeti vsak „pravico do dela“, kakor pravijo socialisti, ker lenoba je začetek vse hudobije, moramo pa staviti pogoj, da mora vsak delati v korist človeške družbe in se prilagoditi zahtevam družabnega reda v interesu skupnosti. Tako ni mogoče iztrebiti različnih razredov, da ne bi bil nihče gospodar in nihče podrejen, kakor razglašajo to tako radi socialisti, ker se to protivi vsem načelom gospodarstva, ampak pravično je in k temu hočemo vsi pripomoči, da se te razlike čim bolj zmanjšajo in da predstavitelji posesti kakor tudi njihovi sodelavci dobe zmisel in čut za socialno pravičnost, človekoljubje, delavno dolžnost in odgovornost. Ne strinjamo se z nazorom, da bo človek bolje, poštenije delal, da bo šel z večjim veseljem pomagat bližnjemu, da ne bo častihlepen in sebičen, ako bo deležen socialističnega podjetja, kajti tudi tu bo vedno eden skušal izkoriščevati drugega. Svesti smo si pa, da bo manj nezadovoljnih nečev, ako se bo zajamčila vsem ljudem prilika do dela in do življenja v enaki meri in ako bomo očistili gospodarske in družabne razmere vsake krivice in sebičnosti, tako zlasti goljufije z blagom, življenjem, denarjem, z delom, s katerim postanejo tako gospodarske kakor tudi socialne razmere boljše in pravičnejše. V tem zmišlu hočemo mi reševati pereča socialna vprašanja.

Socializem ni posledica vede in teorije, ampak posledica praktičnega človeškega življenja in biti mora tedaj rešen s stališča resničnega življenja. Z ozirom na današnje potrebe in cilje ljudstva se pa ne smemo spuščati v nezmislne govore in filozofične sanjarije. Brezmiselnost največje mere je, obljubljati blagostanje brez dela. Ako bomo socialno vprašanje reševali s praktičnega stališča in ako bomo imeli dosti razumevanja za take naloge, se nam ni treba bati nikake socialne vojske. *Mi kmetje smo za pravično rešitev socialnih vprašanj, in sicer predvsem na načelu: Za pošteno delo — pošteno plačilo!*

Agrarec.

Draginja in kmet.

Zanimivo je čitati naše strankarsko časopisje, da se vidi, kako je edino v zabavljanju proti draginji življa in kako se boji, da bi naš kmet kaj prodal na tuje, si s tem nekoliko opomogel, plačal ložje razne davčine in si mogoč kupiti najpotrebnejše stvari, ki se dovažajo k nam iz tujine. Kar očitno se že propoveduje, da mora kmet ceneje prodajati svoje pridelke, a nihče ne misli na to, kako bi mogoč kmet tudi ceneje kupovati, česar mu treba za hišo in kmetijo.

Vsa modrost tega časopisja obstoji v tem, naj se nič ne izvozi na tuje, naj ostane vse doma, ker potem bo kmet prodajal za vsako ceno. Ako pa se že mora nekaj izvoziti, naj imajo izvoz v rokah netrgovci, birokrati, uradniki, ki bodo kmetu vse narekovali.

V nekem hrvaškem glasilu smo čitali smešno javkanje, da med tem ko razni „verizniki“ izvažajo hrano, mi doma gladujemo, da celo „umiramo za lakoto“. Take neumnosti pisarijo pri nas demagoški hujskači, ki se hočejo prikupiti uradnistvu in drugim „konsumentom“, in to v času, ko ves svet ve, da more Jugoslavija skoro pol centralne Evrope preskrbeti z živežem, kolikor jej ga še manjka. Kdor dandanes v Jugoslaviji gladuje, ni vreden, da živi, alj pa bi bil enako gladoval tudi ob najbogatejših letinah pred vojno. Takemu človeku je težko pomagati.

Vsa modrost ene vrste časopisja in nekaterih politikov je, da se kmetovalcu ne dal prilika, prodajati vsaj enega dela pridelkov na tuje, potem bo pri nas živela veliko preveč in — za vsako ceno. Tako enostavno si misli ta naša gospoda boj proti — draginji. Toda ta boj je le enostranski, naprjen le proti draginji doma- čih izdelkov, ne pa tudi proti draginji blaga, ki ga za nujne potrebe dobivamo preko meje. Naš kmet ne more kupiti preko meje za svoj denar vsega, česar potrebuje, za polovico ceneje (kakor Štajerci v Gradcu, Korošci v Celovcu itd.) samo vsled strahovito visoke uvozne carine. Po razsulu avstro-ogrskemu monarhije smo bili naenkrat odrezani od stoletnih zalagateljcev, a naša nova država nas je osrečila z maksimalno carinsko tarifo, s katero je Srbija bojkotirala „švabsko“ industrijo. Koliko je industrijskih izdelkov, od katerih moramo plačevati državi velikansko carino! Naša država je največji veriznik in navijalec cen.

Iz tega zadnjega dejstva sledi, da mora kmet veliko predrago kupovati vse potrebščine ter temu primerno tudi prodajati svoje pridelke. In zato je nesramno demagoštvo vse tisto kričanje proti visokim cenam živil, ki jih kmet prodaja meščanom.

Je pa še drug zelo važen in usodepoln vzrok draginje v državi, in sicer dinarska edinica, ki se hoče uveljaviti nad krono.

Priznana resnica je, da se ljudstvo, čim manjša je denarna edinica, tem bolj nči varčevati in da se cene blagu skušajo prilagoditi tej ediniči. To je spoznala tudi stara Avstrija, ko je zamenjala goldinar za dve kroni. Kjer si dal poprej goldinar (n. pr. napitnino, dar itd.), si pozneje to poskusil z eno krono. Ljudstvo je začelo krono prav tako ceniti, kakor prej goldinar. Zakaj so države z denarno edinico franka (Francija, Švica, Srbija, Rumunija, Bolgarija) veljale za dežele, kjer se ceno živi?

Res je, da hočejo pri nas obraniti dinar, ali nepotrebno je, da hoče ta edinica ohraniti vrednost štirih kron. Trdim, da je vse naše nesreče visokih cen kriv dinar, enak štirim kronam. Vse cene se prilagodujejo ediniči dinarja, ki je v vsem svojem dosedanjem območju prav toliko, če ne manj, cenjena nego pri nas krona. Le pojdite v Beograd! Tam potrebuje- jete za življenje več dinarjev, nego v Ljubljani kron. To je naravnost strašno, kako malo je tam dinar vreden. In kakor tam vsak ulični čistilec čevljev ali vsak natakakr že zaničljivo pljuje na en dinar, tako pljuje obenem na štiri krono, dasi se v Ljubljani vsak izredno lepo zahvali za napitnino štirih kron, ki je pač zelo redka, ker je previsoka.

Trdim torej, da je dinar kriv vse draginje na kronskem ozemlju. Do- hodki so umerjeni še v kronah, izdatki pa se silijo v dinarjih. Boj med krono in dinarjem je usodepoln in še ni dobojevan vkljub vsem zagotovilom finančnega ministra. Trdim dalje, da bi imela kronska edinica na svetovnem trgu višji kurs, nego ga ima danes, potisnena v dinar. Vzele za to imamo na Češkem, kjer je krona ostala v časti in veljavi in kjer država kot taka ni niti za las boljši garant, nego je naša Jugosla- vija. Zakaj je češka krona vredna skoro dve naši, ni uniljivo in še manj opravičeno.

Boj med krono in dinarjem je treba odpraviti, in sicer s pametnim kompromisom, t. j. naša denarna edinica se imenuj dinar, toda za en dinar naj se izdajo štirje novi državni dinarji.

Za danes računamo, da je v prometu 2700 milijonov dinarjev ali

10.800 milijonov kron, *poslej bi pa imeli 10.800 milijonov dinarjev, kar bi bilo popolnoma eno in isto.*

Toda razlika bi bila le ta, da bi imeli *ednico* v vrednosti sedanje krone, da bi se vse cene skušale regulirati *navzdol* in ne *navzgor*, da bi začelo ljudstvo to malo ednico bolj vpoštevati in ceniti in bolj varčevati. Tako bi opravili v mnogih slučajih s tem novim dinarjem povsem isto, kar opravimo s sedanjim, ki je vreden štiri krone.

Proč s sentimentalnostjo in obziri! Zdaj je nastopil čas krute realnosti. Na ljubo balkanizmu enega dela našega jugoslovanskega naroda ne smemo dopustiti, da se tudi dovolj zdrave razmere pri nas — pobalkanijo! — ag.

K agrarni reformi.

Hrepenenje po sreči je postalo po nesrečah vojske toliko bolj goreče. Vsa je trpel, vsak se hoče odškodovati s čim večjim deležem sreče, čotudi na stroške svojega bližnjega. Nastalo je rovanje in pehanje, boj med posamezniki. Človekoljubni cilj izenačenja in izboljšanja življenjskih pogojev za vsakega posameznega ostaja čim dalje bolj na strani. Kdor je močnejši ali bolj zvit, brezobziren in predrzen, kdor ima širšo vest, boljši jezik, ta tlači in izrablja druge, si osvaja več posvetnih dobrot.

Mnogo je takih, ki so imeli premoženje pošteno pridobljeno s pridnostjo, solidnostjo in varčnostjo, a so sedaj siromaki. Mnogo jih je, ki imajo danes lahko pridobljena velika premoženja, a so bili pred nekaj leti hvaležni že za majhen napitek. Vse to je le pregrupacija, nikakor pa ne srečna rešitev socialnih problemov.

Agrarna reforma ima pošteno in v principu lepo načelo: pravično razdelitev zemlje. Zemljo naj baje poseduje le tisti, ki jo sam obdeluje. Vprašanje pa je, ali bo to res v srečo naroda in njegovega skupnega gospodarstva.

Vrednost vsakega proizvajalnega podjetja se ravna vendar le po tem, koliko nese. V Jugoslaviji je zemljo delstvo sedaj priznalo skoro edini činitelj, ki povišuje nje premoženje. Zavidajo jo zato sosede. Od tako važnega činitelja se naj pa zahteva, da stori čim več mogoče. Edino prava formula za kmetijstvo je čim cenejši in sorazmerno, t. j. na enoti površine čim več pridelovati.

Te dni sem imel priliko na nekem vlastelinstvu blizu Zagreba opazovati učinke agrarne reforme. Zemljišča, ki so ostala vlastelinstvu, proizvajajo očividno sorazmerno najmanj petkrat toliko kakor ona, ki so se morala oddati kmetom. Komu je torej pomagano? Niti dotičnim kmetom, ki bi imeli več haska od intenzivnega obdelovanja lastne zemlje ali celo od zaslužka na vlastelinstvu, še manj pa gospodarstvu naroda. Sreča kmeta vendar ni odvisna od obsega zemljišča, temveč od razumnosti in zmoglosti, zemljo izrabljati, in od različnih drugih pogojev, ki jih mora ustvariti modra državna uprava v korist kmetijstva. Vsaj so svojčas tudi kmetje iz večjih posestev bežali v Ameriko, ker je bilo glede skrbi države za kmetijstvo narobe, drugi zaradi pomanjkanja zemlje.

Agrarna reforma zna biti torej zelo nevarna igrača v rokah neveščakov. Njeno izvajanje naj bi bilo prepuščeno v prvi vrsti le skupinam veščakov, ki v resnici razumejo naloge kmetijstva za narodno gospodarstvo.

Ce se mora zemlja že deliti, naj se jo deli tako, da jo bo dobil le tisti, ki jo more in razume dobro izrabljati.

Vprašanje je tudi, je li razdelitev vzorno urejenih in zelo produktivnih veleposestev iz socialnih ozirov potrebna. Ali je Jugoslavija dovolj obljubena za razdelitev zemlje v tako majhna posestva, da bi jih mogel vsakdo sam obdelati? Ali bi pa taka razdelitev bila tudi dobra?

Zemljišča celih pokrajin so sedaj zanemarjena. Z melioracijami, smoteno kolonizacijo in splošnim razumnim pospeševanjem kmetijstva bi se ustvarile ogromne nove vrednote. Agrarna reforma kot današnja glavna skrb za kmetijstvo in zapostavljanje pravih koristi kmetijstva pa vrednote prej razdirata kakor ustvarjata. O tem nas zna prihodnost na

neljub način prepričati. Torej previdnost, pravi patriotje!

I. Belle.

O naših slovanskih tovariših.

(Glasovi iz „Seljaškega Saveza“ [Hrvatske kmetijske stranke.]) Razni časopisi so spravili v svet vesti, da bo šla tudi ta naša bratska stranka v volilni boj za demokrate. Vidi se, kako lažejo zajedničarji, ljudskari kot demokrate, hoteč zdravo in krepko kmetijsko gibanje diskreditirati. „Seljačka Snaga“ (glasilo te stranke) je objavila dne 2. oktobra slovesen oglas, da bo šla stranka, zavedajoč se svoje lastne moči, popolnoma samostojno, kakor naša SKS, v volilni boj. Cestitamo hrvatskemu seljaku, ker je s to odločno izjavo podrl vsa sumničnja. Za seljake vse Jugoslavije ne obstoja drug sporazum. Slovenci, hrvaški, banatski, srbski, dalmatinski, bosanski samostojni kmetje, ki imate stanovski ponos, zberite vse svoje moči ob volitvah, da vam bo mogoče tako poslati kolikor največ kmetijskih poslancev v Beograd, kjer bo vseh častna dolžnost, da se združijo v skupnem gospodarskem delu za povzdigo in utrjenje naše lepe in jake kmetijske države. Kmetom širom domovine pa kličemo: Skrbite za to, da bo naš kmetijski zeleni prapor povsod znamenitno plapolal!

(Dalmatinska kmetijska zveza) se je baje po svojih delegatih izrekla za izvenstrankarsko kandidatno listo dr. Trumbića.

(Razkol v hrvaški delavski [težački] stranki.) Zaradi kompromisa s klerikalci je prišlo v delavski stranki do razkola. Večina delavcev odklanja dr. Korošev program.

(„Težačka Sloga“.) Glasilo naše bratske dalmatinske kmetijske stranke, ki izhaja v Splitu, poroča, da bo kmetijska stranka („Težački Savez“) vzela takozvane kvalificirane kandidate iz vrst prvovrstnih jugoslovanskih politikov, ki so delali tudi med vojno z vso vnemo v antantnih državah za ustvaritev naše države. Predvsem se imenuje velezaslužni dr. A. Trumbić. Ta mož, ki se je poleg drugih članov jugoslovanskega odbora v Londonu, v Parizu, na Krfu i. dr. pošteno trudil za politično neodvisnost Jugoslavije, je tudi kot zunanji minister energično in hvalevredno deloval v prosep naše domovine, med tem ko so domači politiki vseh strank našo državo gospodarsko podkopavali. Tudi mi bomo morali iskati kvalificirance v vrstah neomadeževanih prvovrstnih državnikov.

(Hrvaški kmetje o dr. Korošču.) „Seljačka snaga“, glasilo zveze hrvaških kmetov, se bavi s kameleonstvom dr. Korošca, ki drugače govori na shodih kot načelnik klerikalne stranke, a drugače dela kot minister. Kritika zaključuje: „Ej, Korošče, enak si v Beogradu na melhem ministrskem stolcu, kakor tudi v Mariboru sredi svojih Slovencev; vedno si isti, toda mojster si v tem, da zna pokazati vsakemu drugačen obraz. Smeješ se pri sebi, ker se dobe še vedno dobričine, ki gredo za enim tvojim obrazom, a ne vidijo tvojega drugega obraza. Dobro igraš komedijo, samo ne vemo, kako bo tvoja komedija končala.“

Zšla je knjižica

„Kdo je kriv?“

kot odgovor na klerikalno brošurico „Primate tatu!“

Cena ji je 3 krone. Naroča se pri upravništvu „Kmetijskega lista“ v Ljubljani, Kongresni trg št. 9.

Razširjajmo knjižico vsepovsod, da zve ljudstvo zgolj resnico!

Naši tabori, shodi in sestanki.

Velik tabor SKS.

bo v nedeljo dne 24. oktobra ob devetih dopoldne na glavnem trgu v Kamniku na Gorenjskem.

Na ta tabor pridite vsi kmetje in vse kmetice, da boste slišali svoje tovariše kmetje, ki vam bodo pojasnili naš sedanji položaj ter namen in pomen našega boja za našo staro pravdo! Vsakdo naj se zanesljivo udeleži tabora!

Volilna shoda SKS. bosta dne 24. t. m. v Veliki dolini po prvi sv. maši, v Krški vasi pa ob dveh popoldne.

(Velenje.) Shod, katerega je priredila pri nas SKS. dne 26. m. m., se je dobro obnesel. Udeležba sicer ni bila mnogobrojna, ker se je vsled neke ponote prepozno naznanil shod; seme pa, ki ga je posejal naš tovariš Drogenik, je padlo gotovo na rodovitna tla in bo bogato obrodilo, če bodo udeleženci shoda storili svojo dolžnost. Našemu gibanju se je pridružil tudi naš dični starina in mnogoletni velenjski zaslužni župan Skaza, p. d. Špenk, kateri je bil do sedaj eden glavnih stebrov klerikalne stranke v velenjskem okraju. Naša poštena stvar zmaguje, zaradi česar stopajo poštene med poštene. Kmetje in delavci, kateri se še pehate za klerikalno „Kmetijsko zvezo“, sledite temu vzor-vožu!

(Šostanj.) V nedeljo dne 26. m. m. je bil tu krasno uspeli shod naše SKS. Vse, kar je najboljšega med našimi posestniki in kmetijskimi delavci v šostanjskem okraju, je bilo navzočno. Na naš shod je zašel celo neki komunist iz Šiške v Ljubljani, ki jo je pa takoj popihal, čim smo mu rekli, da smo tudi mi komunisti, seveda le v slučaju, če je prinesel milijone svojih bogatih židovskih milijonarjev s seboj. Občevali smo mu, da si bomo vse bratsko in lepo razdelili med seboj in da ostane tudi njemu primeren del. Ker pa komunisti ne nameravajo deliti tega, kar imajo sami v rokah, nego le tuje imetje, zato je naš gospodski šiškar pobral šila in kopita in odšel. — Tovariš Drogenik nam je v poljudnem govoru pojasnil naš notranji in zunanji politični položaj. Očrtal nam je naše žalostno gospodarsko stanje, katerega so največ zakrivile stranke, ki danes vladajo. Po danih nam navodilih glede bližajočih se volitev za ustavotvorno skupščino smo se razšli z lepo nado na boljše dni — seveda le v slučaju, če bodo vsi naši volilci storili svojo dolžnost in glasovali za našo neodvisno kmetijsko stranko, katera edina hoče rešiti našega kmeta-trpina robsva in pogina.

(Gornja Poljskava.) V nedeljo dne 26. m. m. je bil pri nas lep shod SKS., na katerem so govorili tovariši Mrolja iz Pesnice, Pogelšek iz Smarja in Novak iz Slovenske Bistrice. Na shodu so bili posebno častno zastopani tovariši iz Vrhloga s svojo godbo in lepo okrašenimi vozmi. Po shodu se je razvila preprosta kmetijska zabava, na kateri se je zlasti pokazalo dostojno vedenje naše samostojne misleče kmetijske mladine.

(Pesnica.) Da je bil tukajšnji shod SKS. res velikega pomena, za to pričča „Slovenski gospodar“, ki je napisal cele kupe laži in obrekovanj. Odgovorna sta za pisavo prof. Capuder in kaplan, ki sta prišla voloniti. Laž je, da je bilo na shodu šest Svabov in Paskolo. Nobenega teh ni bilo zraven, pač pa sami poštene in zavedni slovenski kmetje z družinami. Zaradi očitanja tihotapstva z Wögererjevimi klobasami pa se pomenimo pri sodišču. Sedaj vidijo lahko vsi kmetje, kako hudobna in lažniva je gospoda, ki vodi zapeljance pri „Kmetijski zvezi“.

(Št. Juri ob južni železnici.) V nedeljo dne 3. oktobra smo imeli tu kar dvoje političnih zborovanj. Zborovali sta „Slovenska ljudska stranka“ ali Koroševa klerikalna „Kmetijska zveza“ in naša SKS. Klerikalci so taborili v „Katoliškem domu“, kjer se jih je zbralo 37 moških in nekaj nadebudnih devic. Govornika sta bila urednik Krajnc in znani Pušenjak. Držala sta se oba prav kisljo, ker je bilo tako malo hvaležnih poslušalcev. Pušenjak je stokal: „Res nas je prav malo, pa menda bomo še zmagali.“ Kmetje in fantički so pa zmajevali z glavo. Vedite, gospoda, pri nas vam je odklenkalo kakor povsod, kjer se je pojavila „Samostojna“. Naši so pokazali, da so zreli in pametni možje ter so sklicali volilni shod k vrlému našemu tovarišu Cernovškju. Vsi njegovi veliki prostori so bili natlačeno polni. Bilo nas je več kot 300 brez vsake agitacije. Poročala sta tovariša župan Jesenek in Urlep.

Skenil se je odločen protest proti davčnemu proračunu in trošarinskemu zakonu, zahtevali sta se odprava gospodarskih uradov in svobodna trgovina in izrekla se je vsem dosedanjim poslancem nezaupnica. Zborovalci so rotili voditelje, naj vztrajajo, in prisegli so neomajno zvestobo v boju za Staro Pravdo.

(Št. Lenart v Slovenskih goricah.) Tukajšnji tabor „Samostojne kmetijske stranke“ se je obnesel nad vse pričakovane. Vkljub spravljanju pridelkov, posebno grozdja in jabolka, je bila udeležba taka, kakršne še ni bilo pri nas na nobeni dosedanjih prireditvah. Impozantno sliko je tvorila dolga vrsta okrašenih voz, ki so dospeli iz St. Ruperta, od Sv. Barbare in od Sv. Marjete. Sprevedo je segal čez ves dolgi trg. Na čelu spreveda sta jahala dva kmeta, eden s slovensko trobojnico, drugi s tablo z napisom: „Za Staro Pravdo!“ Pred sprevedom je korakala kmetijska godba iz St. Petra pri Mariboru. Shod je otvoril ob enajstih tovariših Franc Kramberger, predsedoval pa mu je načelnik krajevnega odbora tovariš Breznik. Govorilo so Urek z Globokega, Nemeč iz Okoslovcev, Mrmolja iz Pesnice, Gungl iz Jarenine, Lipovšek od Sv. Marjete, Simonič od Sv. Urbana ter tajnik Žunderl in gospa Lipovšek. Zastopane so bile po udeležencih vse občine okraja. Zborovanje se je vršilo popolnoma mirno ob splošnem odobravanju govorov. Sentlenartski tabor je pokazal, da ideja samostojnosti kmeta zmaguje in da bo že ob prihodnjih volitvah odločilna moč na naši strani. Čast in zahvala vsem, ki so se potrudili za našo veličastno prireditev!

(Z Bizeljskega) nam javljajo, da je priredila SKS. preteklo nedeljo javne shode v Artičah, Piščah, na Bizeljskem, v Kapelah in na Dobovi, ki so vsi krasno uspeli. Na vseh shodih je vladalo veliko navdušenje. Natančnejša poročila še objavimo.

(V Zalcu) je bil dne 10. oktobra kmetijski shod, ki je izpadel nad vse sijajno. Bilo je na shodu nad 1500 poslušalcev, kateri so viharno protestirali proti novim davkom, zlasti trošarini i. dr. Naš tovariš Mrmolja je bil burno aklamiran. Obširnejše poročilo sledi.

Dopisi.

(Šmartno pri Litiji.) „Domoljub“ je v svoji 36. številki občutil potrebo, na znani način vreči blato na moje osebo. Preračunano je bilo gotovo, da ga bodo moji soobčani brali, a pisec je obsodil in obrekoval le samega sebe, kar je razvidno tudi iz tega, da so me poštene soobčani na ta najnovejši izbruh njegove jeze opozorili in me prisilili na ta odgovor, kar bi sicer nikoli ne bil storil. Spoštujem vsakogar, kdor pride v naše Šmartno čistega obraza. Z obrekovalci in hujskači pa ne maram imeti opravka, ker mi je čas predragocen in ker imam dovolj poštene družbe. Odgovarjam torej dopisnikom „Domoljuba“ le na željo svojih soobčanov. „Samostojno kmetijsko stranko“ sem ustanovil na željo zavednih kmetovalcev, kateri hočejo imeti lastno stanovsko organizacijo in stranko, da bosta v bodoče zastopala kmeta kmet in kmetijski strokovnjak, in sicer res zastopala in ne stopala po njem, kakor se je godilo v pokopani Avstriji in kakor bi radi obrekovalci, da bi se nadaljevalo v Jugoslaviji. Dalje se mi očita, da se potegujem za županski stolec. Povedal sem vam že na javnem prostoru pred cerkvijo, da je meni za kakšno tako čast toliko, kot za lanskim sneg. Moja čast je poštena zavednost in stremljenje, narodu in domovini koristiti. Za sekvestra tukajšnjih graščin sem bil imenovan z odlokom deželne vlade za Slovenijo z dne 4. junija 1919. in nisem prišel do tega narodnega opravila po milosti višjih demokratov. V čast pa mi je le, ker sem skromnega mnenja, da me deželna vlada ni kar na slepo imenovala. Vkljub svojim obširnimi poslom sem prevzel posle sekvestra na ljubo naši novi, lepi državi in domačemu ljudstvu, zavedajoč se odgovornosti in poznavajoč graščinske razmere kot bivši oekrbnik. Ako sem ljudstvu štirih občin s tem koristil ali škodoval, o tem naj sodi ljudstvo samo. Obrekovalski hinaveci so me dne 4. svečana 1920. tožili pri predsedništvu deželne vlade in zahtevali, da se moje poslovanje uradoma preišče. To se je menda tudi zgodilo, v veliko moje in mojih prijateljev zadoščanje. — Blatite me sicer po raznih domačih hišah, toda ljudstvo pozna mene in — spoznava tudi vas. Časi, ko je kmet bil „futer za kanone“, so minuli

na vekomaj. — Tudi za predsednika aprovizacijskega odbora v Litiji menda nisem bil kar na slepo izvoljen od poštenih domačih mož, kateri imajo vsakdanje skrbi za svojo družino. Vaša skrb pa je očitno le hinavska politika. Podtikate mi nadalje neko dišavo po sleparjenju pri podružnici „Kmetijske družbe“. Mi samostojni kmetovalci v svobodni domovini hočemo imeti v načelništvu „Kmetijske družbe“ zaslužne možje strokovnjake in nočemo neveščakov kot ste vi. Kam ste spravili n. pr. podružnično drevsnico? Ali ni to sramota in škandal za podružnico? Svetujem, da ostanimo vsak pri svojem kopitu. Podtikate mi tudi dobičke v lesni trgovini. Izvolite se prepričati o koncesiji, na katero plačujem davke! Oglejte si dalje najprej svoje dobičke v lesni, vinski, živinski, špecerijski in manufakturni trgovini ter jih naznanite javnosti, ako ne, bom to storil — jaz. Za vse spredaj navedene in druge posle, ki jih vrlim v blagor ljudstva brez časti in brez plače, krijem stroške s svojo pošteno in odprto trgovino. To bom delal tudi v bodoče. Razodeval bom le še z večjo vnemo našemu zavednemu, a žal še zapeljanemu ljudstvu resnico in pravico. Ne mislite pa, da se vas bojim! Za prihodnje pa prosim, da bi se dopisnik pod svoje obrekovanje podpisal, da morem vedeti, koga srbi obrekovalska koža. Ferd. Tomažin.

(Št. Jernej na Dolenskem.) Pri nas se je ustanovila sedaj „Kmetijska hranilnica in posojilnica“, r. z. z. n. z., na katero smo dolgo čakali. Ljudstvo je uvidelo potrebo gospodarske osamosvojitve, ker ve, da pride samo na ta način kdaj tudi politično osvobodjenje izpod neznošnega klerikalnega jarma, ki ga tlači že dolga leta. Zreli smo in ne potrebujemo jerobstva, kakršnega si včasih želji naš g. župnik Lesjak v upravičeno jezo svojih župljanov. Evo vam primera: Iz dobička „Hranilnice in posojilnice v Št. Jerneju“, katere vodstvo je v župnikovih rokah, je bila sezidana društvena dvorana. Udje in vlagatelj te hranilnice in posojilnice so bili do ustanovitve „Kmetijske hranilnice in posojilnice“ seveda tudi po večini samostojneži. — Vsak človek z zdravom pametjo bi menda mislil, da bo prej omenjena dvorana služila vsem društvenim prireditvam ne glede na stranko. A zelo si se zmotil, dragi bralec, če si kaj takega pričakoval. Še ne pozna našega g. župnika Lesjaka. Pomisli, kaj se je zgodilo! „Kmetovalec“ z dne 30. junija 1920. je objavil, da bo občni zbor podružnice „Slovenske kmetijske družbe“ v nedeljo dne 18. julija ob osmih v društveni dvorani v Šent Jerneju. Nedelja je prišla, a dvorana je bila ob določeni uri in je ostala tudi potem za zborovalce zaklenjena, tako da so morali podružnični udje pred zaprtimi vratmi dvorane zborovati. Dober si bil, dragi prijatelj, ko si pridno v to pod farovski komando stoječo hranilnico in posojilnico vlagal svoj težko prislužen denar, da je zamogel nato g. župnik odriniti neizmerno visoko vsoto za priljubljeno mu avstrijsko vojno posojilo. Sedaj pa, ko si prišel, da bi se v dvorani (katera je sezidana s tvojimi žulji) o kmetijskih stanovskih rečeh pogovoril, si našel njena vrata zaprta. — Izvrsten pastir svojih ovac, kajne da? Tebi, mlada zadruga, želimo v borbi za osamosvojitve kmeta in obrtnika mnogo uspehov. Ti pa, zavedno prebivalstvo lepega kraja, jo podpiraj po svojih najboljših močeh sebi v korist!

(Iz Tribuč v Belokrajini.) Pri nas sedi na županskem stolcu že dolgo vrsto let župan Cvitkovič, ki se zanasa, da bodo nove občinske volitve zopet potrdile. On je med prvimi prijatelji g. župnika Sašlja, seveda tudi zvest pristaš „Kmetijske zveze“. Hudo ga peče, ker prihaja v njegovo občino „Kmetijski list“ in ker obstoja pri nas krajevni odbor SKS. Vsem nam je v dobrem spominu, kaj je počenjal ta človek kot župan med vojsko. — Dasi je bila naša ravna občina sama potrebna pomoči, je neusmiljeno rekviriral žito in živino. Pobiral je samo delavno živino; od edinega para volov je pustil le po eno glavo za obdelovanje in večnjo. Občani bi morali biti sami bebeci, da bi takega moža zopet volili za župana. Kjerkoli je šlo za avstrijsko vojsko, je naš župan nastopal oblastno.

Posiljajte denarne prispevke za strankin sklad!

Pred kratkim smo razposlali na premožnejše strankine pristaše, ki osebno ne delujejo za stranko, okrožno glede denarnih prispevkov. Dasiravno se je našemu pozivu odzvalo veliko pristašev, vendar pogrešamo še marsikoga, ki v tej zadevi z gotovostjo nanj računamo. Vsak naš pristaša mora poznati strankine dolžnosti in jih tudi izvrševati. Ker smo vsi kmetje, zato ni prav, če se le nekateri med nami držujemo za skupne naše koristi. Dolžnost nas vseh je vztrajno delo za stranko. Kdor pa ne dela za stranko osebno, tisti jo naj vsaj gumno podpira. SKS je edina stranka, ki nima nikakršnih skladov ali fondov, kakor so si jih nakupile vse druge stranke z izvoznici in drugimi vladnimi kupčijami.

kakor da poveljuje celi armadi. Možje in mladeniči, ki so si hoteli podaljšati dopust, so imeli v županu strastnega preganjaleca, ki je vsakega spravil nazaj v fronto ali ga pa ovdil. Proč s tem človekom z županskega stolca za vedno! Naš bodoči župan mora biti iz vrst „Samostojne kmetijske stranke“, ki edina ima srce za kmetja in ki dela silne skrbi vsem gospodskim strankam, posebno pa „Kmetjski zvezi“. Pri nas v Tribučah je le nekaj „zvezarjev“, ki se niso spregledali, vsi pametni in razodni kmetovalci pa smo pri naši „Samostojni kmetijski stranki“. Naš krajevni odbor pozivljemo, naj pobere ob priliki prestovoljne prispevke za našo stranko. — *Samostojni Tribučani.*

(Iz St. Janža pri Velenju.) Tukajšnji občani smo bili napadeni v „Slovenskem gospodarju“ prav nesramno. Rečeno je, da je „Samostojna“ napadla župnišče in da je moral župnik vzeti stražo s seboj, ko je šel na spoved, da je nekdo križ izruval in tolkel po vratih pokopališča. Same laži. Mi smo bili od vas napadeni, vi ste nas kamenjali ter ste šli celo na dom nad enega „samostojneža“ z nožem in kamenjem. Da ste vi nas napadli, imamo dovolj prič na razpolago. Pijančevali ste v župnišču do polnoči, kjer so vas podkupili s kozarcem vina. Z napadalcu sta bila tudi brat in bratranec farovške kuharice. Na priznici se je naš g. župnik Gosak lagal, lagal Bogu v obraz, da smo jih mi napadli. Rekel je, da da on 1000 K nagrade tistemu, ki mu dokaže, da je bil on zunaj. Dobro! Kako ste pa govorili na sodniji: da ste dobili kamen v glavo? Ali ste ga dobili v svoji sobi? Ne bo šlo tako, kakor si vi mislite! Pravica mora zmagati. Lahko trosite lazi okoli, toda vse skupaj vam ne bo nič pomagalo. Ne jemljemo mi vzgledov od g. župnika. Kako je že g. župnik leta 1918, napadel fante, vračajoče se domov iz Zagarjeve gostilne? Izzival jih je iz svojega vrta z besedami „auf bick, smrkovci“ ter prišel s kolo v roki nad nje na cesto. Ko so se pa fantje razšli, je prišel nad gostilničarja Zagarja s puško in mu zdobil z njo kuhinjsko okno. Pri tem je vpil, kakor bi bil zblaznel. Metal je obenem tudi kamenje, pričemer je bil neki fant ranjen. Sel je nad svojega soseda Miho Lesjaka ob enajstih ponoči, trkal in tolkel po vratih s palico in psoval. Imel je še zaradi tega večjo korajžo, ker je bil dotični posestnik pri vojaki. Takih njegovih junaštev bi lahko navedli še celo vrsto.

(Šmartno ob Dreti.) Na dopisa v št. 38. in 39. „Slovenskega gospodarja“, v katerih napadajo naši znani, toda strahopetni dopisci, ki se ne upajo s podpisom na dan, tako nesramno svojega očeta in brata ter mene, jim svetujem, naj obdrže mirno kri, ker drugače se bodo lahko prav v kratkem kje drugje zagovarjali, kjer jim bo dana prilika kaj drugega študirati, kakor dopise za „Slovenskega gospodarja“. Da je moj oče vsoga spoštovanja vreden, pošten, značajan in veren, mi ni treba potrjevati, ker je dovolj dokazov, ki se ne dajo prikriti. Dal je nas otroke v šolo v Maribor in Celje, naučil smo se toliko, kolikor je potrebno za naš težavni kmetjski stan, nismo pa drli klopi zato, da bi po časopisih druge napadali, še manj pa, da bi

ovce in lenobo pasli, ampak zato, da znamo voditi gospodarstvo, kar dopisnika „Slovenskega gospodarja“ najbolj bode v oči. Plačeval je moj oče za svoje otroke z lastnimi žulji pridobljene krone ter nismo študirali po milosti drugih. Nimamo sicer časa, da bi se ukvarjali z dopisi, toda uverjeni naj bodo gg. falirani kaplani in mogoče — bodoči profesorji itd., da bo zvedela javnost še mnogo, ako ne bodo mirovali. Končno pa povem vsej javnosti, da vsi Židare, kakor nas imenujejo v „Slovenskem gospodarju“, smo in ostanemo naprednjaki, česar se ne sramujemo.

Marija Lever.

(Od Pesnice.) Ob prevratu leta 1918. je sklical Zebot, urednik „Slovenskega gospodarja“, prvi shod za ustanovitev „Narodne straže“ na Pesnici pri Hojniku. Jaz sem Zebota opozoril na to, zakaj tako odkljuje Hojnika, ki je bil prej Stajercijanec. Zebot mi je odgovoril: „Pustimo zdaj to, kar je bilo, sedaj nam gre za to, da te ljudi zase pridobimo (tedaj sem bil jaz pri klerikalni stranki!), sedaj si kot taki več ne morejo pomagati. Vsaj so dovolj kaznovani s tem, ker se njihov sanje niso izpolnile.“ Povedal mi je tudi, da je bil Hojnik prvi pri njem v mestu iz občine ter predlagal ustanovitev „Narodne straže“. Jaz sem se udal in pomiril. Takšno je bilo tedaj mnenje Zebota in njegove stranke. In bilo je tudi pravo. Kdor je ostal tostran Mure, mora biti, hoče-noče dober Jugoslovčan. Kdor noče, je odšel ali pojde preko Mure. To ve vsak razodnej. Ko se je pa ustanovila „Samostojna kmetijska stranka“ in so Stajercijanci pristopili k njej, sta zagnala Zebot in njegova stranka tak hrup, kakor da je SKS. veleizdajniška. Ko se je klerikalna stranka polastila vlade v Ljubljani, je tudi v istem zmislu preganjala našo stranko. Pozabili so ti ljudje, da stranka še ni država, in postopali v vsem kakor poimomočna državna oblast. Pojasnjevali smo že, da klerikalna stranka še ni država in da je mi ne bomo kot oblasti nikdar priznali. Naš klerikalizem je internacionalen (mednarodni) in kot tak jugoslovanski državi nevaren. Naša stranka je čisto samostojna, je last ljudje, ki posedujejo to jugoslovansko zemljo in prebivajo na njej. Stranka je od zunanjega sveta popolnoma neodvisna in kot taka najzanesljivejša, državotvorna stranka. Sodimo, da nikomur v glavo ne pade, da bi mogli bivši Stajercijanci kot taki na stranko vplivati, da bi bila drugačna, kakor zahteva njen program. Naša država ni več država narodov, temuč narodna država. Ni nam treba več narodnostnih bojev. Treba nam je gospodarske borbe za gospodarski obstanek in napredek. V naši državi nam je zato treba miru in sporazuma med seboj. S sosedi nam državi pa je treba ustvariti čim prijateljske odnose za gospodarski promet izvoza in uvoza. *To potrebujemo mi kmetje!* S tega vidika ne moremo in ne smemo gledati nazaj in izpraševati, kaj je kdo bil. Mi smo gospodarska kmetijska stranka. Prav vsi kmetje pa imamo ene in iste gospodarske interese. Da je Hojnik izobešal zastavo cesarju Karlu, tega tu nihče ne ve. Ve pa vsak, da je klerikalna stranka imela ob prazniku Karla shod v Jarenini in Mariboru, kjer je njen dr. Medved slavil cesarja Karla kot Boga. Citajte moje odprto pismo Zebotu! Poročilo v „Slovenskem gospodarju“ o pesniškem shodu nam ne bo škodovalo. Dostojni kmetje vsega okraja, ki so bili na shodu, bodo vedeli ceniti ono blatenje. Ali je morda to protinarcidno in protidržavno, če so piapolne pri Hojniku slovenske zastave in če se je ta sam trudil jih dobiti? Ali je veleizdajstvo, če je Hojnik nosil na prsih državni trobojni znak? Ali je to krščansko, če ljudstvo ne sme nikdar pozabiti, kaj so ti ljudje bili, in če jih mora sovražiti? Ali je Kristus tako učil? Povejte, kakšno pravico tudi imate za njih preganjanje! Po senzerjenjski pogodbi jih moramo vpostevati kot sebi enake državljane. Zakaj naj torej živimo z njimi v sovraštvu? Vse smešenje našega zborovanja na Pesnici je navadna „Gospodarja“ nizkostoni. Glavni voditelji zborovanja so bili najuglednejši kmetjski posestniki. Fras iz St. Petra je kot predsednik odbora za mariborsko okrožje shod otvoril. Predsedoval je ekonom Franc Matjašič iz Spodnje Kungote ob navzočnosti sosednjih predsednikov krajevnih odborov, uglednih kmetov: Toplaka iz Pesnice, Sumanjaka iz Jarenine, Frasa iz Dobrenja, Kajzerja iz Zgornje Kungote, Ljupčiča od Sv. Marjete in Santila iz Vukovskega dola. V kraju Pesnici, kjer se je vršilo zborovanje, sta le pošta in kolodvor in ni nikake vasi, da bi domače prebivalstvo tvorilo množico zborovanja. Kdor je prišel, je moral od daleč priti. Ni res, da smo pričakovali tisoče. Jaz sem rekel krčmarju, da se pričakuje 400 ljudi. Bilo je na shodu nad 500 samih kmetov iz okraja in nekaj mimodolnih potnikov, katere nam očitali kot

Nemca, Veriznike in tihotapce s klobasami pa iščite v svojih vrstah med mežnarji in Orli! Če hočete, pridemo z imeni na dan. Toliko v pojaslu za naše ljudi. „Slovenski gospodar“ piše, kakor sploh zna. Resnice ne sme pisati, ker bi ubil samega sebe. Če se hočeta vzdržati pri življenju on in njegova nekršćanska, protivrska stranka, mora o nas le lagati. Kdo mu bo verjel, da je njegova stranka krščanska, če nas uči, da se naj sovražimo med seboj? Kristus je učil ljubiti svojega bližnjega, in je rekel: „Sovražnikom odpustite in dobro storite onim, ki vas preganjajo!“ Ker naša stranka to dela, zato je prava za vso in gospodarstvo. Zapustite vsi protivrsko stranko „Slovenskega gospodarja“, ki se po pravici imenuje SLS, to je (S) stranka (L) ljudskih (S) sleparjev. *Ivan Mrmolja.*

(Sv. Marjeta ob Pesnici.) Tukajšnjemu dopisniku „Slovenskega gospodarja“ z dne 23. septembra hočemo na kratko odgovoriti. Dopisnik se hvali, da je bil izvoljen za delegata. Med drugim nas zmerja, da smo samostojni kmetje v Grusovi kričaji, bahaci in častihlepneži, a Mrmolja imenuje nemčurja. Dopisnika opozarjamo, da je on častihlepnež, ker se je sam volil za delegata, kar nam samostojnim ne more dokazati. Kričac in bahac je tudi dopisnik, ker nas začne on napadati, ne pa mi njega. Ker Mrmolja, ubogi gorški begunc, nemško ne zna, tudi nemčur biti ne more. Pač pa je dopisnik „Slovenskega gospodarja“ največji nemčur, ki je z vso silo deloval za cesarja Franca Jožefa in si prislužil zlat križec. On je torej vnet Avstrijec, ne pa mi samostojni kmetje. Dopisnika vprašam, kdo je najhujše silil občine, da so morale podpisati toliko vojnega posojila (Grusova n. pr. 25.000 kron)? Boste vi odgovorni, kaj ne? Zalosino za vas, da vas moramo mi „neverni“ samostojni kmetje opozoriti, da se držite svojega poklica, ki se glasi: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!“ Vi nas začujete napadati zato, ker smo vas zagovarjali v „Kmetijskem listu“ pred vašimi napadalcu. Lepa zahvala! Mi počemo nikomur delati krivice, pa tudi krivice od nikogar ne trpimo. — *Anton Lipovšek.*

Pokrajinske vesti.

(Resnicoljube SLS.) kateri so po svojih trobih „Slovenca“, „Domoljub“, „Straža“, „Slovenskem gospodarju“ in tem sorodnih hrvatskih listih lagali in slepili svoje privržence z izmišljeno trditvijo, da sem se podpisani zavzemal za centralistično (beograjsko) vlado proti samoupravi, pozivljem, naj mi to dokažejo. Zastaviti hočem za tistega, ki mi dokaže, da sem očitano mi izjavo podal kjerkoli, pa bodisi pismeno ali ustno, 10.000 kron. Nasprotno pa dokažem jaz lahko s tisoči poslušalcev z vseh naših shodov, da sem se vedno zavzemal za pokrajinsko neodvisno gospodarsko upravo, kar sem dosledno tudi povsod poudarjal. Tako izjavo sem podal tudi na skupščini slovenskih, hrvatskih in srbskih seljačkih strank v Zagrebu meseca svečana t. l. Dokler mi očitanih lažnivih trditvev ne dokažete in tako 10.000 kron ne zaslužite, dotlej vas imenujem podle in nesramne lažnivce. — Na Globokem, dne 10. oktobra 1920. *Ivan Urek s. r.*

(SLS. dekla srbskih radikalcev.) Srbski radikali so zagovorniki vseh zastaralih načel, velikosrbske ideje, sploh vsega balkanizma. S takimi ljudmi so bili dosedaj zvezani naši klerikalci, in kakor napoveduje klerikalno časopisje, se bo taka zveza zopet obnovila v novem parlamentu. Mariborska „Straža“ piše, da je naša klerikalna stranka najbolj sorodna srbski radikalni stranki (ker sta obe nazadnjaški, op. uredništva). Nadalje piše „Straža“, da bo morala SLS. pred zvezo z radikali izpustiti iz svojega programa mnogo svojih želj in načrtov.

(Kakšno državo si želijo radikali?) Ker so naši klerikalci prijateljski zavezniki srbskih radikalcev, zato mora dr. Korošćeva skupina sprejeti vse, kar predlagajo radikali. Pri nas so klerikalci otvorili volilno gibanje z avtonomijo, a radikali so za veliko Srbijo, v kateri ne bi smeli odločevati ne Hrvatje in ne Slovenci. Bože Nikolajević, ki je med voditelji radikalcev, predlaga v „Balkanu“, naj se osnuje v Beogradu, močna centralna vlada, katere člani naj bodo samo politiki iz Srbije,

Hrvatje in Slovenci pa bi naj dobili le namestniki ministrov. Vodstvo pokrajinskih vlad pa naj prevzamejo kraljevi komisarji. Tako torej izgleda avtonomija dr. Korošćevih zaveznikov.

(Kako se SLS. iz svojih vernih kmetov norčuje.) „Katoliško tiskovno društvo“ izdaja za svoje pristaše tri politične liste: „Slovenca“ za malo bolj pametno katoliško inteligenco (?), „Večerni list“ za katoliško boljševiško delavstvo in „Domoljuba“ za tiste kmete, ki ne znajo sami misliti. Pisava v teh treh listih je različna, če hočemo naloviti kaline, ki imajo različne zahteve. Vzor take pisave sta „Domoljub“ z dne 29. septembra in „Večerni list“ z dne prvega oktobra t. l. glede sitarske zadruge v Stražišcu pri Kranju. „Domoljub“ poje slavo bivšemu načelniku zadruge župniku Anžiču in načelniku nadzorstva župniku Šarcu, a dva dni pozneje poroča „Večerni list“, kako ogorčeno so sitarji izrekli nezaupnico obema in jih pognali iz zadruge, kajti župnik Anžič je vodil zadruge samolastno „povsem protipravilno, proti združnemu zakonu in v nekaterih slučajih tudi proti pravilom poštenega poslovanja, za kar je vse vedel edini župnik Šare, ne da bi vmes posegel. Da, ljubi kmetje v Stražišcu, za vas veljajo laži v „Domoljubu“, a za sitarje huda resnica v „Večernem listu“. Kako zvišeni so sitarji nad nezavednimi kmeti. Nezavedni kmetje, le oklepajte se še naprej svojih dičnih voditeljev, ki ravnaajo proti pravilom poštenega poslovanja. Tisti pa, ki imate trohico časti v sebi, pristopite k SKS, kajti edinole v tej stranki se reš zastopajo vaše koristi.

(Še ena nova stranka.) Predsednik „Zveze industrijev“ g. Dragotin Hribar v Ljubljani snuje baje novo stranko, ki se bo imenovala „Gospodarska stranka“ in ki bo nastopila že pri bodočih volitvah z lastnimi kandidati. Mi kmetje nimamo ničesar proti temu, ako se meščanske stranke še huje razkosajo med seboj.

(Našim vojakom!) Neprestano nam prihajajo pritožbe naših vojakov in njihovih svorcev, da se z našimi fanti v raznih srbskih garnizijah nečloveško postopa. Pozivljemo vse prizadete, naj vse take slučaje verodostojno popisajo in navedejo priče ter vse skupaj dopolnijo načelniku „Samostojne kmetijske stranke“ v Ljubljano. Stranka bo storila odločne korake pri vojnem ministru. Samo jadikovanje in kritiziranje brez dokazov je brez uspeha.

(Orožnih vaj ne bo več.) Vlada je odredila, naj se vojnih obvezancev ne kliče več k izrednim orožnim vajam. Že vpoklicani se prav kmalu odpuste.

(Razdelitev zemlje med dobrovoljce) se izvrši že prihodnji mesec. Ministra Krizman in dr. Kukovec delata na tozadavnem načrtu z največjo naglico.

(Silni novi davki) še niso veljavni, ker mora priti državni proračun, ki ga je tudi minister in vodja SLS. dr. Korošćec podpisal, še poprej pred finančni odbor. Ker pa tudi možem v finančnem odboru ne zaupamo, zahtevamo z vso odločnostjo, da novi davki ne smejo stopiti v veljavo poprej, dokler ne odobri proračuna narodno predstavništvo, ki bo izvoljeno tudi s sodelovanjem kmetov, katere novi davki groze udušiti.

(Popisovanje živine in vozil) se je začelo nadaljevati dne 14. t. m. Pri novem popisovanju se ozira na izražene želje ljudstva. Žigovanje živine je odpravljeno. Popisovanje bo v vsaki občini. Zeleti je, da se ljudstvo mirno pokori odredbi, ki nima nikakršnih revizijskih namenov, temuč je nujno potrebno za vojaško razvidnost, kakršno že imajo po vseh drugih državah.

(Nove uradniške doklade) so sedaj odobrene in se bodo izplačevale že z veljavnostjo od 1. oktobra. Poleg plače dobe uradniki po 68, 72, 76, 84, 88, 100 in 120 kron dnevne draginjske doklade, vrhutega pa še po 12 kron za ženo in za vsakega otroka. Vsekakor krivično pa je, da dobi uradnik z najnižjo plačo tudi najnižjo dnevno. Ako ima uradnik letne plače le 2000 kron, bo dobil 68 kron dnevne; ako pa ima 18.000 kron na leto, bo dobil 120 kron dnevno.

(Na Dobrovi pri Ljubljani) so na občnem zboru podružnice „Kmetijske družbe“ pri volitvah zmagali naši pristaši, ki so dobili vse tri delegate. Vse nasilnosti in sirovosti predsednika in vse agitacije župnika H. niso nič zalegle. Svojo onemoglo jezo sta izlila župnik in mežnar nad našim pristašem in odbornikom s tem, da sta ga glasno pred ljudmi grdila in sumničala. (Napadeni naj si poišče zadoščenje pri sodniji. Ured.)

(Z Dobrove pri Ljubljani) se nam pritožujejo, da imajo najslabše ceste v vsi deželi. Že celih šest let se nihče ne briga za ceste, da bi jih popravil in nasul. Ceste so podobne streškin jarkom. Ko bo prišlo sedaj v jesen nekoliko deževati, ne bodo na teh cestah varni življenja ne ljudje in ne živina. Cesta Polhov gradec-Dobrova-Ljubljana trpi izredno mnogo vsled težkih, z lesom obloženih voz, ki jih vidimo dannadan. Vse prošnje in pritožbe nič ne zaležejo pri načelniku cestnega odbora. Sploh pa spi ves čestni odbor in sanja o Šteteršćevih časih. Naj se že vendar enkrat pomene s temi zanikrneži in izvolijo naj se delavni možje!

(Sijajna naša zmaga v Novem mestu.) V četrtek dne 7. t. m. je bil v Novem mestu občni zbor novomeške podružnice „Kmetijske družbe“. Kakor doznavamo, so se klerikalci za ta občni zbor pripravljali že celoga pol leta; bobnali so in bobnali, da bi spravili kaj svojih ljudi skupaj. Novomeška podružnica je namreč največja v Sloveniji, ker voli za občni zbor glavne družbe v Ljubljani kar 22 delegatov. Občni zbor je potekel pravilno, mirno in dostojno. Dosegani načelnik podružnice, gospod prost dr. S. Elbert, se je načelniku odgovodal, da si mu delovna doba potekla šele prihodnje leto. Volilo se je zato načelnika, odbor in 22 delegatov. Izid volitev je bil naslednji: Za predsednika je bil izvoljen samostojni kmet Anton Globočnik v Bršljino s 394 proti 13 klerikalnim glasovom; odbor je bil izvoljen s 396 glasovi „Samostojne kmetijske stranke“ proti 92 glasovom klerikalcev. Delegati so bili izvoljeni s 393 proti 95 klerikalnim glasovom. To je najboljši čokaz za to, kako stranovito gine klerikalna moč na deželi.

(Dobra posledica naše zmage v Novem mestu.) Na drugem mestu poročamo o naši sijajni zmagi na občnem zboru podružnice „Kmetijske družbe“ v Novem mestu. Prva dobra posledica se je pokazala takoj drugi dan pri prevzemanju zaloga podružnice. Novi podružnični načelnik je našel pod kupom praznih sodov skrit sladkor in galico v vrednosti nad 14.000 kron. Lahko si mislimo, komu je bilo to blago namenjeno, kmetom gotovo ne. Tovariši kmetje, vidite, kako potrebno je bilo, da ste vzeli vodstvo podružnice v svoje roke. Pobrigajte se vedno in povsod za svoje stvari sami in ne prepustajte vsega gospodom!

(Požrtvovalnost.) Na občni zbor podružnice „Kmetijske družbe“ v Mengšu, na katerem so naši seveda zmagali z veliko večino, je prišla naša somišljenica posestnica T. R. po lastnem nagibu iz oddaljenega Bleda samo zaradi občnega zbora, da odda svoj glas za kandidata SKS. Čast zavedni in požrtvovalni tovariši!

(Za pletarske tečaje v Kropi in Kamni gorici) je dovolila vlada 20 tisoč kron.

(V Mošnjah na Gorenjskem) so na občnem zboru podružnice „Kmetijske družbe“ pri volitvi delegatov sijajno zmagali naši pristaši, ki so oddali 34 glasov, nasprotniki pa so z vse agitacije spravili skupaj borih 8 glasov. Za delegata sta bila izvoljena tovariša Florijan Pohar z Brezij in Anton Globočnik iz Mošenj. Čast zavednim občanom! Nastopite enako složno in odločno tudi dne 28. novembra!

(Nenavadna nesreča.) Posestnik Gregor Grabnar v Praprečah pri Ljubnem na Gorenjskem je prejšnji teden oral, kar se naenkrat pogrezne zemlja in mu zasuje oba konja v globoko. Orač in gonjač sta se resila. Zaradi oprave bodo skušali mrtva konja izkopati.

(Avtomobilske žrtve.) V soboto se je blizu Višnje gore prekučnil avtomobil, v katerem se je vozil zagrebški časnikar Biljan na pomoč koro-

škim Slovencem. Biljan je prišel pod avto ter oblezel mrtve. Prejšnji dan pa je do smrti povozil blizu Grosuplja neki ljubljanski avto kmetškega mladeniča Janeza Škerjanca.

(Nove tovarne v Kočevju.) Kočevski trgovci snujejo predluno. Splošno nakupovalno društvo pa bo ustanoviti veliko opekarno, tovarno parketov in parno žago, vse v bivši Muzzolinijevi parni opekarni.

(Naša malomarnost.) Za prvi letnik kmetijske šole v št. Juriju pri Celju se je prijavilo samo 17 gojencev, dasi je pripravljenega prostora za 28. Treba bi bilo, da se rok za prijave podaljša.

(Iz Šmartna v Rožni dolini pri Celju) smo dobili nastopna dopisa: Ker so volitve za konstituanto hvala Bogu vendar enkrat razpisane, zato upamo, da v naši občini ne bomo delali sramote „Samostojni“, čeprav je g. župnik pogнал v boj proti nam vse svoje pristaše in alarimiral vso Marijino družbo, naj začne „ofenzivo“ proti nam „brezvercem“, kakor nas imenuje. A mi Šmartinčani smo bili in ostanemo trdni. Vsaki „devici“, ki bo agitirala za „Kmetško zvezo“, bomo pokazali vrata in jo prej poučili, da za kmetške ženske ni politična agitacija, ampak burkije in kuhavnica. Kakšna je pri nas „Kmetška zveza“, to se vidi na njenih članih. Eden izmed najhujših agitatorjev je bil že poznovan zaradi „nepoklicanega pregledovanja cerkvenih nabiralnikov“. Kakšni prijatelji šole so „zvezarji“ z župnikom vred, bomo poročali pozneje, ko bo zadeva, ki je sedaj pred sodnijo, rešena. Vendar nas vse župnikove grožnje, češ da bomo pogubljeni itd., ne plašijo. Iz boja za našo staro pravdo moramo oditi kot značovalci. Torej, tovariši Šmartinčani, ne pustite se omajati, niti pregovoriti, temveč vsaj sedaj pri volitvah pokazite, da ste vredni člani SKS! — V nedeljo dne 10. oktobra je imela pri nas „Kmetška zveza“ svoj shod. Ker gotovo večina ne ve, kakšni so ti shodi, jih hočemo na kratko opisati. G. župnik pošilja tedaj popreje svoje „ordone“ z listi, na katerih zapoveduje svojim „ovčicam“, da se morajo v nedeljo po maši udeležiti shoda, ki se vrši vedno le v župnišču, kajti javnega shoda si ne upajo sklicati, ker bi se jim takoj pokazalo, da smo v Šmartnem „samostojneži“ gospodarji. Shoda se je udeležilo celih petnajst „ovčic“. Seveda gališki župan Krajnc pri takšnih shodih nikoli ne manjka. Mi bi radi vedeli, zakaj to človeče zmeraj ob takih prilikah po naši občini straši. Ali nima doma nobenega dela? Mislimo, da bi bilo bolje, če bi se brigal malo več za svojo občino in svoje gospodarstvo. Le pazi naj, da mu Šmartinčani ne bomo enkrat pošteno pokazali, da ne potrebujemo njegove hinavske agitacije za „Kmetško zvezo“. Mi imamo tako svojega župana in ne potrebujemo tujih pritepenec. Pri volitvah pa hočemo odločno pokazati, da smo verni pristaši „Samostojne kmetijske stranke“.

(Dr. Korošec — graščak.) Minister dr. Korošec se pogaja zaradi nakupa graščine grofa Schönborna v Slivnici pri Mariboru.

(Velik narodni dobrotnik umrl.) V svojih goricah v Makolah na Stajerskem je nagloma umrl g. dr. Georg, odvetnik v Smarju pri Jelšah. Vse svoje premoženje — nad en milijon kron — je zapustil naši šolski družbi sv. Cirila in Metod. Večna slava dobrotniku!

(Kdor je bil zavarovan pri tujih zavarovalnicah.) a je vsled vojne zaostal s plačevanjem, ima pravico, da obnovi zavarovanje do dne 16. t. m. (plačati mora zaostale premije in peiodstojne obresti) ali pa lahko zahteva do dne 16. julija 1921. vrednost police, kolikor je znašala do dne, ko se je pogodba razrušila.

(Irgatev v Slovenskih goricah) je donesla dosti manj pridelka, kakor se je pričakovalo. Zategadelj se cene lanskemu vinu dvigajo; cene moštu pa še niso stalne.

(Božja pot na Sladki gori.) Tozadnevno našo vest v št. 40 je popraviti v toliko, da se tiče Sladke gore pri Smarju, ne pa nad Cmurekom.

(Nov most čez Muro) so že začeli graditi pri Veržuju. Most bo edina zveza s Prekmurjem.

(Nezadovoljstvo med Prekmurci) vzbuja posebno dejstvo, da že več mesecev niso dobili tobaka. Kriva je temu „Gospodarska zadruga“ v Gornji Radgoni, ki po izjavi finančne delegacije dolguje za zalogo v Murski Soboti 960.000 kron. Naj se že vendar enkrat napravi red ter zgrabi krivce!

(Izid glasovanja na Koroškem) ob sklepu lista še vedno ni bil razglašen. Imamo upanje na našo zmago, toda tudi na žalostno presenečenje moramo biti pripravljeni.

(Nemška tolovajstva na Koroškem.) Dokler so bili antantni člani v deželi, so se Nemci precej mirno zadrževali, toda takoj po odhodu komisije so začele nemške tolpe zopet divjati. Povsod ogrožajo z revolverji in požigi naše ljudi. Imamo že več smrtnih slučajev. Skrajnji čas je, da zasede naše vojaštvo naše ozemlje, in varuje tako življenje in imetje naših ljudi.

Politične vesti.

(Boj draginji) Komisija proti draginji je dogovorila zakonski predlog, ki se izroči parlamentu. Predlog zahteva, naj se v finančni zakon za leto 1920/1921. naknadno postavi kredit 500 milijonov dinarjev za preskrbo konsumnih dreves in aprovizacij s potrebnimi živili. Vse življenjske potrebščine in blagovne zaloge po trgovinah in skladiščih naj se popišejo in naj se jim določijo maksimalne cene. Ne-poštene spekulacije naj se kaznujejo z zaporom do enega leta in z globo do 200.000 kron. Nepoštenim trgovcem naj se trgovine zapro.

(Jadransko vprašanje) Italijani navlašč zopet zavlačujejo, ker upajo, da se novi predsednik severoameriških Združenih držav ne bo upiral njihovi grabežljivosti po našem ozemlju.

(Pogajanja za Jadrán) se prično prihodnji teden. Baje se bodo vršila v Benetkah. Ker pa Italija zahteva, naj se o Reki sploh ne razpravlja, je prav malo upanja na uspeh.

(Češkoslovaška v mirovnem stanju) Predsednik dr. Masaryk je odredil splošno demobilizacijo letnikov 1896. do 1898. Demobilizacija se prične dne 12. oktobra, ko pridejo rekrute, in mora biti končana do meseca februarja 1920.

(Za svobodno trgovino v Avstriji) Avstrijski delegat dr. Herz je izjavil na mednarodni konferenci za svobodno trgovino, da je žalostnemu stanju v Avstriji poglavitno krivo to, ker ni svobodne trgovine.

(Bolgarska vojska se razpusti.) So-branje je z glasovi kmetijskih poslancev, ki imajo večino, sklenilo, da se bolgarska vojska razpusti, a za vzdrževanje miru in reda bo skrbelo 20.000 orožnikov.

(Mažarske finance) Mažarski državni proračun za leto 1920/1921. izkazuje skoraj 10 milijard primanjkljaja.

(100.000 vojnih ujetnikov) iz bivše Avstrije in Nemčije je še vedno v Sibiriji. Ti nesrečneži bodo morali torej tam še enkrat prezimiti.

(Državni primanjkljaj v Nemčiji) Finančni minister dr. Wirth je povedal, da ima Nemčija letno 67 milijard mark primanjkljaja. Kadar se Avstrija združi z Nemčijo, bo trditi prinesla približno toliko dote na primanjkljajih. To bo srečen zakon!

(Grki med seboj) Nedavno je bila v Atenah proslava zmage in ujedinitve vseh Grkov. Pristaši bivšega kralja so pri tej priliki napadli čestilce dejanskega vladarja Venizelosa. Nastala je prava bitka, ki je zahtevala 147 smrtnih žrtev.

(Premirje med Rusijo in Poljsko) je podpisano. Meja med obema državama bo stara gališka meja. Med Rusijo in Litvansko se napravi mednarodni prehod. Poljska je pri porajanjih dosegla skoro vse, kar je želela.

(Kmetje in veleposesniki v Italiji) V Italiji ni pravzaprav kmetov v našem smislu. Tam so vsa večja posestva v rokah bogatašev, kmetje pa so samo obdelovalci zemlje (koloni). Mi dobe le toliko pridelkov, da morejo za silo preživeti svoje rodbine. Ker se vlada ne gane, da bi odpravila to srednjeveško tlačanstvo, so se koloni dvignili ter se sami polajšajo veleposesniki. Samo na Siciliji so zasedli kmetje kakih 2000 veleposestev. Pri tem podpirajo kmete duhovniki, ki so istotako reveži brez posestev. Marsikje prikorakajo kmetje na veleposesstva s cerkvenimi zastavami ali pa jih vodi kak menih s križem v roki.

(Volitev predsednika bo v Severni Ameriki) dne 2. novembra. Najbrže bo izvoljen republikanski kandidat Harding.

Produkcija lesa, lesna industrija in eksport lesa.

(Inž. Fran Zupančič.)

Vsled novejših tehničnih izumov so se prometna sredstva v zadnjih desetletjih zelo razširila in izpopolnila. Med zemljedelskimi proizvodi, ki so zbog tega zavzeli odlično mesto v mednarodnem trgovskem prometu, pripisovati je lesu in iz njega produciranim izdelkom posebno važnost. Zlasti v naši trojedini državi tvorijo neobdelan les in izdelki iz njega podlago živahni domači in izvozni trgovini. Mnogo naših lesnih izdelkov je prodrla na svetovni trg. Izvoz lesa zavzema brez dvoma v naši državi prvo mesto. Podlago za lesno trgovino in eksport lesa pa tvorijo naše ugodne lesne produkcijske razmere.

Naša ujedinjena jugoslovanska država razpolaga danes v vseh svojih upravnih celotah s približno nad osem in pol milijona hektarjev gozda. Od te površine odpadeta na Bosno in Hercegovino dva in pol milijona hektarjev, na Hrvaško in Slavonijo eden in pol milijona in na Slovenijo okroglo 800.000 hektarjev. Ostalo odpade na Srbijo, Črno goro, Dalmacijo in Vojvodino. Letni prirastek lesa na enem hektarju znaša približno 3 m³. Celokupni letni prirastek lesa v državi znaša tedaj 25 in pol milijona kubičnih metrov. Ako vzamemo, vpoštevajoč drva, ki so manj vredna, kot povprečno ceno za en kubični meter prirastka današnje ceno okroglo 180 kron v gozdu, tedaj znaša vrednost enoletnega prirastka štiri milijarde 590 milijonov kron, kar znači naravnost ogromno narodno gospodarstvo. Poleg tega pa imajo pri tem še delavci in vozniki dober zaslužek. Najbogatejši na tem sta Bosna in Hercegovina z 52 odstotki površine gozda, tedaj z nad polovico svoje površine, nato sledi Slovenija s 43 odstotki, potem šele ostale pokrajine. Različne klimatične razmere in kakovost zemlje se v okviru države izrazito uveljavljajo. Tako prevladuje v Hrvaški in Slavoniji ter Vojvodini na svetovnem trgu sloveči hrast, ki je provreten za dege in pohištvo, drugod zopet bukev ali smreke. Trdi in mehki les, t. j. listnate in igličaste šume, si drže precej ravnoteže. V Bosni prevladuje listnato drevje, v Sloveniji pa prevladujeta smreka in jelka. V naših južnih primorskih pokrajinah, ki so po svoji legi posebno prikladne za rast trdega lesa, se razprostira Kras. Svoječasno so dobavljali gozdovi teh pokrajin les za rimske in benečanske ladjedelnice, nato so se morali umakniti pašnikom za drobnico. Tako je izgubilo kraško gorovje vsled pomanjkanja pogodovanja in neumljenega uničevanja gozdov svoj humus. Zemljo je namreč, ker se manjkali gozdovi, izpralo deževje. Danes se zamore vršiti pogodovanje le z velikimi težkocami.

V naši državi je delež gozdov na celokupni površini zelo znaten, večji kakor v sosednih državah z dobrim gozdarstvom. Presegamo Nemčijo, Švico in tem bolj zaostajajo za nami Italija, Španija in Francija. Jugoslavija meri celokupno okroglo 24 milijonov hektarjev, od tega nad 8,5 milijonov ha gozda ali 36 odstotkov površine. Nemčija meri 54.207 milijonov ha, od tega 13,0 milijonov ha gozda ali 25,8 odstotkov površine. Švica meri 4.132 milijonov ha, od tega 0,85 milijonov ha gozda ali 20,5 odstotkov površine. Italija meri 28.668 milijonov ha, od teh 4,5 milijonov ha gozda ali 15,7 odstotkov površine. Francija meri skupno 53.646 milijonov ha, od teh 9,25 milijonov ha gozda ali 17,25 odstotkov površine. Španija meri 50.490 milijonov ha, od teh 8,10 milijonov ha gozda ali 16 odstotkov površine.

Od našega letnega prirastka 25,5 milijonov kubičnih metrov odpade 55 odstotkov na uporabi les, ostalih 45 odstotkov pa na drva. Slednja se porablja za kurjavo, med tem ko se les potrebuje v gradbenstvu in industriji. Pod enim kubičnim metrom se razume kubični meter telesnine in ne prostornine. V trgovski praksi se drva ne merijo po kubičnem metru telesnine, ampak po kubičnem metru prostornine.

Posebno pozornost moramo posvečiti uporabljivi lesu, ker le ta pride v prvi vrsti v poštev za lesno industrijo in za eksport. Drv se izvozi le malo, ker ne prenašajo transportnih stroškov. Pač pa se izvozi precej ogljica in živih živinca. Lesna trgovina, t. j. nakup in prodaja lesa, ima pri nas posla z obema vrstama lesa, t. j. s trdim listnatim in mehkim igličastim drevjem. V trgovski praksi se imenuje na kratko trd in mehak les, akoravno s tem ni izražena ostranost, ker posegajo med obe vrsti kot vezniki jelša, topol in lipa.

Za lesno trgovino v naši državi sta med igličarji smreka in jelka največje važnosti. Poleg teh glavnih vrst mehkega lesa je opozoriti še na bor in macesen. Od zastopnikov trdega lesa nam je navesti v prvi vrsti hrast in bukev. Razen teh dveh se tržijo še jesen, brost, javor, breza, oreh, lipa, topol, jelša, akacija, kostanj, vrba, črešnja, brusica, jabolko in drugo sadno drevje.

Blago, ki pride v prodajo, je stojec ali posekan les. Je površno sortirani, ali pa sestoji iz več ali manj obdelanega lesa, takozvanih polfabrikatov. Stojec les se prodaja po večini v celotnih parcelah, pogosto pa se prodajajo tudi posamezna debela ali njih skupine.

Posekan les se navadno takoj sortira v uporabljiv les in drva. Les, ki se dovaja na trg več ali manj obdelan, takozvani polobdelani fabrikat, kakor so tosan, klan in rozan les, se sortira po dimenzijah. Vrhu tega pa se pešeli in ocenjuje po kakovosti (kvaliteti).

Vse te mnogovrstne razdelitve lesa so čisto trgovskega značaja. Važno pri tem je dejstvo, da je les najbolj trpežen tedaj, ako je sekani ob zimskem času, ko ne izločuje deblo soka. Kot zimsko dobo za sekkanje nazivamo čas od dne 1. oktobra do meseca maja. Edino le smreka, jelka in rdeča bukev se sekajo tudi v poletnem času, ako ni izrečno predpisano sekkanje pozimi.

Za pravilno ocenitev posameznih vrst in kvalitet lesa ne zadostuje le poznavanje trznega položaja, ki se izraža v razmerju ponudbe in vprašanja po blagu, in tudi ne usposobljenost kalkulacije produkcijskih in prevoznih stroškov, carine itd., ampak za tako ocenitev je potrebno v prvi vrsti poznavanje napak in vrlin posameznih vrst sortiranega lesa, ki si jih je mogoče pridobiti le po večletni praksi v stroki sami. Sicer se lahko pripeti, da so kvalitativne napake ene vrste za eno uporabno srbho odločilne, za drugo potrebo pa manj pomembne. Vsled tega mora težiti lesni trgovec za tem, da vsako vrsto lesa uporabi, t. j. obrne v vrhlo, kateri dobre lastnosti dotičnega lesa najbolj odgovarjajo, njega napake pa najmanj škodujejo. V tem pogledu zamorejo zadeti pravo pot le strokovnjaki s potrebno tozadnevno prakso.

(Konec prihodnjice.)

Gospodarstvo.

(Vinski davek) ki znaša 32 K za hehtoliter, ne bo zadel pridelovalca, temveč se bo pobiral šele po prodaji. Obdačeni bodo torej le pivci. Krivična pa je določba, da imajo pridelovalci le gotovo količino vina za svojo porabo neodbačeno. Naši poslanci bodo odločno zahtevali, da se ta naredba popravi tako, da vsak kmet oproščen davka na vsa vina, kar ga ne proda.

(Trošarina na vino.) Veletržec A. Krajež v Kočevju proročaje, da bo nova trošarina prinesla državi izgubo, ker bo treba nastaviti celo vrsto novih uslužbencev. Zato predlaga, naj se namesto trošarina zopet uvede zakup užitnine, pri čemer bi se lahko gostilničarji odkupili. Zakup nepitnega vina, ki ga je naša država odobila, češko zahteva zaradi uvoza nivoje v našo državo. Ker je tudi Avstrija za naše vino zaprt, grozi naši vinski trgovini kriza.

(Trošarina na meso je preblizkana.) Istotako ne bo za Ljubljano državne trošarine, pač pa ostane občinska užitnina.

(Letošnja žetev v Jugoslaviji) je po uradnih izkazih sledeca: pšenice 132.897, rži 20.473, ovs 44.089, ječmena 39.815 vagonov.

(Carinske olajšave.) Industrija, obrtniki in poljedelci so pri avtoru za lastno porabo potrebnih strojev in obratnih sirovin carine oproščeni, eziroma plačujejo za nekatere predmete brez ozira na provenienec le minimalno carino. Carinskemu uradu je treba predložiti pri vsaki pošiljavi potrdilo trgovske zbornice in potrdilo trgovinskega ministrstva v Beogradu, da uvoženega blaga ni v državi ali da ga ni v zadostni množini.

(Novi živinski potni listi) so izšli s srbskim, hrvaškim in slovenskim besedilom. Prodajali se bodo po 1 K 20 v, 88 v, in 56 v.

(Za zganjekuho) je treba vrste pri pristojnem oddelku finančne straže tiskovino (cena 1 K), ki se izpolni in da potrditi pri županstvu. Kadar se izpolnjena pola vrne, določi finančna straža dan in dobo prosti kuhi.

(Letošnje vino ljutomerskih in ormoških goric) kar ga je bilo brancega po 27. septembra, ima 18 do 21 stopinj sladkorja, dočim imajo sortirana vina (burgundeec, rulandec, silvanec, mozlec, rizling i. dr.) 20 do 24 stopinj. Ker se bo pa dohota vina pokazala šele po pretočitvi, zato še ni gotovih cen. Manjše partije vina so se prodale liter po 11 do 14 kron. Množina pridelka pa je zaostala celo za lanskim letom.

(Kraški teran (crno vino)) je letos tako sladek, kakor ni bil že od leta 1874.

(Železo za sodovne obroče.) Jeklarna Jurija grofa Turškega na Ravnah (Koroška) je pripravljena sprejeti naročila na železo za sodovne obroče ter bi mogla v najkrajšem času postaviti to blago na trg. Cena železu za obroče je 20 kron za kilogram. „Kmetijska družba“ bo posredovala pri naročilih in razdelitvi železnih obročev med vinogradnike in sodarje. Ti se torej pozivljejo, naj takoj naznanijo množino železnih obročev, oziroma njih težo in mero „Kmetijski družbi“, da bo mogla jeklarni podati potrebna naročila.

(Nabava tobačnega izvlečka) za pokončevanje listnate usti in druzve škodljivcev na sadnem drevju je nabavila „Kmetijska družba“. Izvleček bo oddajala svojim podružnicam in sadjarjem v posodah po 50 kg za ceno 100 dinarjev ali 400 kron. Tobakna tvornica ne oddaja tega sredstva v manjših količinah, ker ne more dobiti to za primerljivi poud. Priporočila se podružnicam in posameznim kmetovalcem, da naročijo to blago šele v posodah po 50 kg in za potem, glej naša splošna opozorila, ki naj sami ogledajo se posede.

(Za gozdne čuvaje) se je vrši prečene tri mesece strokovni tečaj v Kostanjevici. Tečaj je obiskovalo 16 mož, ki so vsi prestali izpit, med njimi pet v izvrstnem uspehom. Ker je gozdno gospodarstvo pri nas velikega pomena, bi bilo zaželeno, da se v prihodnjem tečaju prijavijo tudi mlajši posestniki.

(Hrovec krompirja) fižola in zelja) imajo baje na Hrvaškem in v Slavoniji. Tovarne za spirte ne kupujejo krompirja, ker imajo že ital. preveliko množico spirita, ki ga vedno potrebuje trojarine ne morejo prodati. Kar zadeva vse skupaj, upetimo se na voz spekulantov in verižnikov.

(Izvoz živine in poljskih pridelkov iz Prekmurja) je sedaj za vsi jugoslovanski pokrajina prost.

(Dobrogo vinskih tovarnic) letošnje okrog 20.000 kvintalov, kar od nekdanje vrednosti 60 milijonov kron.

(Letošnji vinski pridelki) cenijo se v Italiji na 13 milijonov hektoliterov, na 11 milijonov cen nori malo.

(Žetev na Francoskem) izkazuje 62 milijonov meterskih stotov kruha, 62 milijonov meterskih stotov krave žita. Tako dobre letine tam že imajo leta 1914. niso imeli.

(Horaba divjega kostanja.) Zemanje suknene in volnene obleke je sad divjega kostanja boljši kot vsako milo. Obilje kostanja je treba kuhati toliko časa, da postane voda sluzasta. S to vodo in s kremo se očistijo vsi madeži, oba le niso preveč zastarali.

(Kako premočena toka) da po (po koki nesle.) Dr. Becker Bencen seil trdi v nemškem listu „Deutschland“.

tierärztliche Wochenschrift" št. 10. da je mogoče kokoši odvaditi lenobe v zimskih mesecih in jih primorati, da neso tudi od meseca oktobra do meseca februarja brez presledka, kakor poleti. Kokoši ne neso pozimi zato, ker sede od štirih popoldne do osmih zjutraj v kurnici, ne da bi se jih med tem časom krmilo. Ker kokoši zelodec ni urejen tako, da bi kokoši izhajala s hrano do 16 ur, zato perutnina tako močno opeša, da ne moremo od nje zahtevati jajc. Temu se odpore, ako se kurnica ponoči razsvetli in kokoši nakrmijo. Perutnina se na ta način krmiljenja hitro navadi in nese enakomerno kakor v poletnih mesecih. Ob dolgih nočeh jo je treba krmiti dvakrat. Tudi pitanje perutnine se na ta način znatno pospeši. Kdor ima v hiši električno razsvetljava, ta naj jo poizkusi vpeti v kurnico in naj v svojo, da nakrmi perutnino, vsane dvakrat ponoči. Pač poizkusa vredno!

(Trsno listje kot krmilo.) Dokler je trsno listje še zeleno, ni slabo krmilo za živino, ker ima nekako isto vrednost kakor srednjedobro seno. Čim mlajše je listje, tem več je vredno za pokrmljenje. Če je pa trsno listje že izpremenjeno, še ni več zeleno, ali je celo že suho, potem pa njegova krmilna vrednost ni znatna, ker se je večina hranilnih snovi vrnila že v trto. Če je listje ob trgatvi še večinoma zdravo in lepo zeleno, se ga valed velikega pomanjkanja krme

naravnost priporoča pokladati. Listje se pa sme šele po trgatvi obirati, drugače se kakovost vina oškoduje. Bakrene soli, ki se nahajajo v škroplivu, res niso zdrave, vendar praktična izkušnja uči, da škropljeno listje po trgatvi živini ni tako škodljivo, kakor bi se moglo domnevati. Bakrenih soli je namreč takrat na listju že jako malo, ker jila je dež že izpral in pretvoril v manj škodljivo spojino. Obiranje listja po trgatvi res ne prija trtam, ker les slabeje zori, a ta škodljivost je po trgatvi tako neznačajna, da se nanjo ni treba ozirati, ker je nasprotno korist, ki se jo ima od pokladanja listja živini, neizmerno večja.

Raznoterosti.

(Car Ljenin.) Ludvik Forest, izborni poznavalec ruskih političnih in socialnih razmer, piše v "Matinu": "Ze davno sem hotel razjasniti, da je diktatura proletarijata v Rusiji samo anekdota, dobra za izvozno propagando. Kako bi mogla biti v Rusiji diktatura, ko tam proletarijata sploh ni. Na sto Rusov pride komaj en tovarniški delavec. Drugi so zemljedelci, nasprotniki boljše vize. Sila boljše vize izvira iz istine, da je Rusija v njem dobila znova vladno formo, za katero je najlepša označba carizem. Rusija ima zopet dvor in dostojanstvenike

in na dvoru se sprejemajo tujci, za katere je vedno pripravljena dobra postrežba, četudi trpi dežela lakoto. Zopet je vse polno uradništva, ki je predržno in po večini nemško. Sploh je tako, kakor prej. V armadi je obnovljena disciplina kar najstrožje. Delavcem, izvzemši tistim, ki so postali proletarski aristokratje, se godi jako slabo. Po tovarnah se stavka, ker primanjkuje živil, volitev ni, povsodi vladajo moč, sila, carizem. Cesarska cenzura ni bila nikdar tako nasilna, kakor je sedanja.

(Klobuke iz pasje dlake) izdelujejo v Mandžuriji (Japonska). Leta 1916. so izvozili takih klobukov 850.000. V ta namen rede posebne vrste pse z dolgo dlako razne barve. Pse zakoljejo in pojedjo. Nevesta dobi za doto večje ali manjše število takih psov.

Obrtnik.

Obrtniške vesti.

(Obrtni shod.) ki je bil v nedeljo dne 10. t. m. v Žužemberku pri Novem mestu v gostilni g. F. Pehanija, je bil mnogoštevilno obiskan. Shodu je predsedoval g. Mrvar. Govorila sta v glavnem gg. F. Ogrič, načelnik "Obrtne organizacije za Slovenijo", in I. Pucelj iz Velikih Lašč. Obrtniki so sledili izvajanjem govornikov z največ-

jim zanimanjem ter sprejeli nato soglasno program združenega obrtnika in kmeta; dalje so podpisali tudi izjavo, da popolnoma zaupajo "Obrtni organizaciji", se strinjajo z njenimi načeli in odobravajo njen skupni program s SKS. Končno se je sestavil še pripravljajni odbor za ustanovitev "Obrtnega društva za Žužemberk in okolico". Obrtniki so pokazali dovolj jasno, da se zavedajo resnosti časa in končne zmage. Živeli zavedni obrtniki Žužemberka in okolice! Trdnjave se podirajo — pravica zmaguje.

(Naši shodi.) V nedeljo dne 17. t. m. bo, kakor smo že poročali, obrtni shod v št. Vidu pri Stični. Ker vsled prekratkega časa ni mogoče privediti shodov po vseh manjših krajih, zato naprošamo vse tovariše obrtnike, da to uvažujejo in vpoštevajo. Na šentvidski shod vabimo brez razlike strankarskega mišljenja vse obrtnike iz Sent Vida, Višnje gore, Stične, Radohove vasi in okolice teh krajev. Obrtniki! Le kratek čas nas še loči do volitev v ustavotvorno skupščino. Čas je, da se dvigne tudi obrtni stan, posebno sedaj, ko se bo odločevalo, kaka bo v bodoče naša država, ko se bodo urejali in snovali novi načrti, zakoni in dr. Nujno potrebno je, da postavimo kar najboljši temelj tej novi stavbi. Ali naj čakamo, da se bodo nalagali še naprej neznosni davki, carina itd. obrtnemu stanu? Skrajnji čas je, da se otresemo onih starih mešetarjev, ki so obrtni stan le izkoriščali in mu na shodih obljubovali najlepšo bodočnost, samo da je volil z njih stranko. Kaj so storili ti gospodje do danes za obrtni stan? Razcepili so ga po stran-

kah, da ga tem lažje izkoriščajo; zastopnika pa mu niso nikdar priznali, tem manj pa dali. Edino, kar so naredili za obrtni stan, bodisi pri vladi, bodisi v parlamentu, je to, da so preskrbeli nekaj "košev", kamor mečejo resolucije, ki jih sklepajo obrtniki po raznih shodih in kongresih in upanju, da se jim zboljša njih obupni položaj. Res je že čas, da se obrtnik sam zave, kaj mu je storiti, da krene na pot, ki vodi do zaželjenega cilja in do osamosvojitve, da si sam izvoli in izbere zastopstvo iz svoje srede v dosegu svojih namenov. Kakor se organizira kmetški stan, ki bo v bodoče vodilni činitelj naše države, tako se mora tudi obrtni stan prebuditi in nastopiti združen v delu do končne zmage. Zato naj ne bo obrtnika v spredaj omenjenih krajih, ki se ne bi odzval vabilu. V nedeljo torej vsi na shod v št. Vid pri Stični!

(Poziv.) Obrtniki v Kamniku in okolici, agitirajte med tovariši obrtniki za obrtni shod, ki bo v Kamniku dne 24. t. m.! Tudi Kamnik naj sliši, kaj se je dosedaj storilo za obrtni stan!

(Obrtna društva.) ki nameravajo privediti obrtne shode in žele govornike "Obrtne organizacije", naj to kolikor mogoče kmalu naznanijo načelnikstvu "Obrtne organizacije za Slovenijo" v Novem mestu ali pa "Obrtnemu društvu" istotam, ker drugače ne bo mogoče vseh prošelj vpoštevati.

(Shod) "Obrtnega društva za Novo mesto in okolico" bo zadnji nedeljo tega meseca.

(Vžigalno vrvice) za obrtnike ima v zalogi "Urad za pospeševanje obrti" v Ljubljani na Dunajski cesti.

Izjava.

Podpisani Ivan Kozine v Željaku obznanjujem, da sem dne 26. septembra 1920. g. Juriju Perjeviču v Sevnici neosnovano in v šali očitati prodajanje nepravega mesa.

Ivan Kozine s. r.

Večje posestvo

s poslopjem v dobrem stanju, z njivami, travniki in gozdi se proda na Spodnjem Stajerskem. Več pove Anton Miskar, pošta Rače št. 112 pri Mariboru.

Suhe gobe,

laneno seme, kumno in vse druge deželne pridelke kupuje trgovina s semeni Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12

Mlinska sita

po zelo nizkih cenah nudi J. Dolinar, Sintežnik - Medvode.

Vpoštevajte ob potrebi v prvi vrsti oglase (insertate) v „Kmetijskem listu“!

Advertisement for 'Iz Havre v Ameriko samo 6 dni.' featuring a steamship and text about travel routes.

Advertisement for 'Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani' with details on capital and branches.

Advertisement for 'Pfaff šivalne stroje, Puch vozna kolesa' with contact information for Ign. Vok.

Advertisement for 'Na sejmih prodaja po nizki ceni' by Ivan Sax, selling household goods.

Advertisement for 'Pnevmatike za avto in kolesa' by M. Kuštrin, listing various electrical and mechanical supplies.

Advertisement for 'M. Kuštrin' with address and phone number.

Advertisement for 'Šivalni stroji' by Josip Petelinc, selling sewing machines and other tools.

Large advertisement for 'Opalograph' by The Rex Co., featuring a globe and international patent information.

Advertisement for 'Poljedelski stroji' (agricultural machinery) with detailed descriptions of various equipment.